

Prines kvety, kým je čas

*„Jeden váš výrok ma hlboko zasiahol,“ stálo
v liste istej starej matky .Bol to výrok: Prines
kvety, kým umriem. Mnohého sme sa zriekli,
deti mohli vyštudovať a dotiahli to ďaleko.
Teraz sa k nám obrátili chrbtom. Už pred rokmi.
Neviem prečo. Už im na nás nezáleží.“*

*Ak ešte máš otca alebo matku, nenechaj ich
len tak bez povšimnutia. Hoci máš aj doktorský
titul, aj keď musíš myslieť na veľa vecí, aj keď
máš veľa roboty. Nie si človek, ak zabúdaš
na svojho starého otca či starú matku
a nenájdeš si pre nich čas.*

*Aj keď majú, čo potrebujú, pripadajú si zabudnutí,
lebo im chýba tvoja náklonnosť, lebo stratili
srdce svojho dieťaťa. Medzi rodičmi
a deťmi mohlo k všeličomu dôjsť. Možno pre
zaťatosť na oboch stranách vznikla priepasť.
Ale keď človek trpí, a najmä ak je to vlastný otec,
vlastná matka, musíš na všetko zabudnúť
a znova priniesť „kvety“: tvoju pozornosť
a náklonnosť a pomoc. Inak si nezaslúžiš volať sa človekom.*

Z ROKOVANIA MsZ

Dňa 13. februára 2006 bolo zvolané 13. zasadnutie mestského zastupiteľstva. Po procedurálnych otázkach nasledovala kontrola uznesení, ktorú preniesol prednosta Ing. Ján Čabala, ktorý nás zároveň informoval o pláne zasadnutí mestskej rady a mestského zastupiteľstva, ktoré poslanci zobrali na vedomie.

O inventarizácii MsPS a CVČ nás informoval Ing. Vladimír Liška. V MsPS bol vyradený zastaraný a nefunkčný inventár v hodnote 674 095,44,- Sk a v CVČ vyradený inventár v hodnote 92 527,50,- Sk a na ZŠ bol preradený inventár v hodnote 54 468,- Sk. Vyradený inventár bude ponúknutý na odpredaj a ostatný spálený a zničený. V šiestom bode nás informovali riaditelia jednotlivých škôl o svojich rozpočtoch, s ktorými budú hospodáriť v roku 2006. CVČ – 2.697 000,- Sk, ZUŠ – 6.006 000,- Sk, MŠ – 5. 052 000,- Sk a ZŠ – 15 314 000,- Sk.

Informáciu o oslavách 590. výročia prvej písomnej zmienky podala Alena Kmecová vedúca odd. kultúry. Program máte uverejnený v článku „Oslovili sme“. Pre informáciu na koordináciu osláv bola zriadená komisia v zložení: primátor mesta Ján Rubis, pracovníci oddelenia kultúry- Alena Kmecová, Robert Koreň a Anna Mital'ová, Alžbeta Škurlová, Mgr. Daniela Roguľová , manželia Zajacovci a Blanka Vaľovská. Komisia sa bude k tomuto programu schádzať pravidelne raz v mesiaci. Tento program osláv prerokovala aj kultúrna komisia pri MsÚ.

O odpredaji mestských bytov bl. A, B, C, E, F do osobného vlastníctva informoval prítomných pán primátor a bolo schválené, že jednoizbový byt sa odpredá za 5 000,- Sk,

dvojizbový za 10 000,- Sk a trojizbový za 15 000,- Sk s podmienkou, že majiteľ bude mať vyplatené všetky dlhy na nájmomnom a energiách.

V Rôznom nás hlavná kontrolórka Ing. Margita Pachová informovala o kontrolnej činnosti za II. polrok 2005 a predložila plán činnosti na rok 2006. Pán primátor dal návrh na zrušenie uznesenia 171/2004 o odpredaji pozemku medzi MsÚ a obchodným domom Anna firme CIPE, ktorý poslanci schválili, až na Ing. Verčimaka, ktorý sa zdržal hlasovania.

Po predložení návrhu na uznesenie bolo mestské zastupiteľstvo ukončené.

Spracovala Alena Kmecová

OSLOVILI SME...

Primátora mesta p. Jána Rubisa

Pán primátor, 12. januára po prvýkrát zasadala organizačná komisia k príprave osláv 590. výročia prvej písomnej zmienky o Giraltovcich. Aké sú predstavy mesta o obsahu týchto osláv, čo všetko bude ich súčasťou?

Z historických prameňov je známe, že prvá písomná zmienka o našom meste je z roku 1416, čiže v tomto roku je to 590. výročie, aj keď iste tu ľudia žili oveľa skôr, lebo trvalé osídľovanie údolia rieky Topľa je známe už z 11. storočia.

V našom meste chceme tento historický rok dôstojne osláviť a venovať mu patričnú pozornosť. Už pri schvaľovaní rozpočtu mesta na rok 2006 poslanci MsZ schválili vo výdavkovej časti finančný príspevok na oslavy vo výške 500 tis. Sk. Ako primátor mesta som určil komisiu na prípravu osláv, ktorá v súčinnosti s kultúrnou komisiou pri MsZ a pracovníkmi mestského úradu bude zabezpečovať prípravu a priebeh osláv. Komisia k dnešnému dňu (24.2.2006) zasadala už trikrát. Upresnil sa dátum a program osláv, návrh finančného rozpočtu atď.

V krátkosti zhrniem najdôležitejšie akcie, ktoré počas osláv pripravujeme:

Termín: 28.6.2006 – 2.7.2006

- 28.6.2006 - Slávnostné zasadnutie Mestského zastupiteľstva, ocenenie občanov, ktorí sa zaslúžili o rozvoj nášho mesta
- 29.6.2006 - JUVENALIS – ocenenie najlepších žiakov škôl v našom meste, kultúrny program na amfiteátri v Parku mieru
 - Slávnostná akadémia venovaná Adamovi Hlovíkovi, štúrovcovi, ktorý pôsobil v našom meste ako evanjelický kňaz, s odhalením jeho sochy v parku na námestí
- 30.6.2006 - Letné trhy
 - Slávnostné odhalenie pamätnej tabule zakladateľa zdravotníctva v našom meste p. Jozefa Goldbergera na Poliklinike Giraltove
 - Vystúpenie manželov Benkovcov
- 1.7.2006 - pokračovanie letných trhov
 - Športové dopoludnie pre rodičov s deťmi
 - Hasičská súťaž o „Šarišský pohár“
 - Kultúrny program pre mládež na amfiteátri
- 2.7.2006 - Ekumenické bohoslužby na amfiteátri
 - Kultúrny program v ľudovom tóne

- Futbalový turnaj

Verím, že všetci, ktorých som oslovil, aby pomohli pri organizovaní a zabezpečovaní osláv 590. výročia prvej písomnej zmienky o meste Giraltovcie, urobia všetko preto, aby si každý občan nášho mesta i širokého okolia prišiel na svoje. Už teraz srdečne pozývam všetkých občanov.

Pána Gondeka, poslanca VÚC Prešov za Svidnícky okres.

Zastupujete už druhé volebné obdobie v parlamente VÚC náš okres, a teda aj jeho druhé mesto- Giraltovcie. Ktoré problémy nášho mesta pokladáte za prioritné a mienite ich presadzovať v rámci svojho postu? Aký je Váš názor na možnosť presadenia rýchlostnej komunikácie cez Giraltovcie? Nášmu mestečku by priblíženie krajského sídla mohlo veľmi pomôcť, aj pokiaľ ide o zamestnanosť občanov.

1. Som poslancom PSK už druhé volebné obdobie a nikdy mi nebolo ani nie je ľahostajné čo sa v druhom meste okresu v Giraltovcích deje. Vždy som sa staval rovnako k Giraltovciam aj k Svidníku, či to bola otázka giraltovskej polikliniky, DSS a samozrejme na požiadanie primátora som vždy obhajoval potreby mesta Giraltovcie. O prioritách sa v dnešnej situácii nedá rozprávať, ale v rámci pôsobnosti PSK budem obhajovať požiadavky v oblasti školstva i v sociálnej oblasti a to čo do právomoci PSK patrí.

2. Výstavba rýchlostnej komunikácie a jej smerovanie do dnešného dňa nie je doriešené. Prebieha pripomienkove konanie a záver bude vyhodnotenie. Som presvedčený o tom, že to bude variant, ktorá bude ekonomicky najvýhodnejšia pre výstavbu, a aj čo využitia do budúcnosti, riešenia zamestnanosti občanov a zaťaženia životného prostredia.

Ing. Dušana Verčimaka, poslanca MsZ v Giraltovcích.

Pri rokovaní o nových poplatkoch za vývoz TKO od 1. januára 2006 ste patrili k tým, ktorí zaň nehlasovali. Aká je vaša predstava o spravodlivejšom (pokiaľ je to možné v našich podmienkach) spôsobe platenia za vývoz smetí?

Takto položená otázka navodzuje atmosféru, akoby v „spore“ o poplatky za likvidáciu komunálnych odpadov v našom meste išlo o spravodlivosť medzi občanmi bývajúcimi v dvoch rôznych typoch domov (pre občanov bývajúcich v rodinných domoch je schválený

poplatok 300 Sk/obyvateľa/rok a pre občanov bývajúcich v bytových domoch 400 Sk/obyvateľa/rok).

Ja tento „spor“ vidím v dvoch rovinách:

1. rovina - legitímnosť poplatku. Takto navrhnutý poplatok je v rozpore so zákonom. Už niekoľko rokov je tento poplatok v zákone definovaný dvoma spôsobmi:

- ako poplatok na počet kalendárnych dní, ktoré občan v obci strávi
- ako poplatok za 1 liter (dm³) odpadov, pokiaľ je v obci zavedený množstevný zber

V našom meste nemáme zavedený množstevný zber, takže poplatok sa môže stanoviť na obyvateľa a kalendárny deň. Ten nemôže byť rôzny pre jednotlivých občanov toho istého mesta. V zákone sa píše: „Sadzba poplatku nesmie byť vyššia ako súčet priemerných nákladov obce na zabezpečenie činnosti nakladania s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi vrátane nákladov súvisiacich so zabezpečením zberných nádob pripadajúcich na priemerné množstvo komunálnych odpadov vytvorených jedným poplatníkom v obci za jeden kalendárny deň“.

A tu je hlavný bod sporu. Mesto už dlho platí rôznych „právníkov“, ktorí však robia mestu iba medvediu službu (akosi sa nám v personálnej oblasti nedarí). Ak by tento návrh VZN čítal právnik, tak nemôže byť takto zle navrhnutý. Lenže vedenie mesta ignoruje hlasy od poslancov, aby sme neprijímali protizákonné uznesenia – v tomto volebnom období už musel 2 x zasahovať prokurátor a my sme potom s hanbou menili pôvodné rozhodnutia. Ak by prednosta MsÚ neignoroval poslanecký zbor a splnil 2 roky staré uznesenie nášho mestského zastupiteľstva, dnes by sme mali koncepciu o likvidácii komunálnych odpadov v meste. V nej sme mohli mať zedefinovaný spôsob likvidácie odpadov a nedelili by sme občanov na dobrých a zlých bez toho, aby sme problém riešili s výhľadom na viac rokov.

2. rovina – sila moci. Dnes platný poplatok navrhli ľudia z mestského úradu, ktorí bývajú v rodinných domoch a schválili poslanci bývajúci v rodinných domoch (za hlasovali pp. Tomko, Hrinko, Vojčeková, Gazdič, Žulták, Kmec, Digoňová, Čížeková) a verejnosť informovali cestou mestského Spravodajcu tiež ľudia bývajúci v rodinných domoch. Na stretnutí poslancov pred hlasovaním sme hovorili o tom, že takto predložený návrh bude chápaný ako súboj domkári-bytovkári, a teda diktát moci (moc dnes majú domkári). Ja som navrhoval, aby sme sa radšej držali zákona. Bohužiaľ, nakoniec zvíťazila chuť preukázať moc.

Tak ako daň, tak ani poplatok za likvidáciu komunálnych odpadov v našom meste nebude nikdy rovnako spravodlivý pre všetkých jeho obyvateľov. ***Tento poplatok nie je služba, ktorú si môžeme aj neobjednať, je to prikázaný poplatok pre každého občana.***

Výška daní a poplatkov závisí vždy od politického rozhodnutia volených orgánov. Tie v našom meste sa teraz rozhodli takto.

Redakcia Spravodajcu

PREČO POPLATKY ZA VÝVOZ TKO 300,- SK A 400,- SK?

Na základe článku, ktorý bol uvedený v Spravodajcovi mesta Giraltovce č.2/2006 pod názvom „Myšlienka, ktorá stojí na začiatku, je vízia...“ chcem reagovať na výšku rozdielnych poplatkov za vývoz TKO.

Výška poplatkov vyplynula zo skutočnosti. Z toho, aké množstvo odpadu bolo v minulom roku vyprodukované v rodinných či bytových domoch.

Starší obyvatelia mesta si určite spomenú na to, že aj v minulosti sa poplatok za TKO od rodinných domov a bytových domov líšil. Mestské zastupiteľstvo schvaľovalo poplatok za vývoz 110 litrovej nádoby KUKA od rodinných domov na základe skutočných nákladov. Náklady spojené s vývozom odpadu od bytových domov boli fakturované bytovému družstvu a bytovému podniku, ktoré potom tieto náklady ďalej rozúčtovali na jednotlivé byty. Nikto vtedy nespochybňoval tento spôsob platenia za vývoz TKO, pretože viac či menej kopíroval náklady spojené s vývozom TKO tam, kde bol odpad vyprodukovaný.

Pri rodinných domoch sa vývoz obmedzoval a postupne znižoval z týždňového na dvojtýždňový a v súčasnosti až trojtýždňový vývozný cyklus.

Od bytových domov sa stále vyváža odpad 1 x za týždeň a požiadavky od obyvateľov bytových domov nesmerujú k zníženiu, ale práve naopak, k zvýšeniu vývozov prípadne navýšeniu počtu smetných nádob.

Nesúhlasím s tým, že mesto nemá víziu a koncepciu vývozu TKO. Mesto v roku 2003 spracovalo projekt separovania odpadov, ktorý bol predložený na Recyklačný fond. Bola to predstava triedenia vybraných druhov odpadu v meste Giraltovce a v niektorých priľahlých obciach. Na základe tohto projektu dostalo mesto dotáciu na zakúpenie paketovacieho lisu, plošinovej váhy, 8 kusov trojkomorových kontajnerov BOBR a 24 kusov 110 litrových kontajnerov na triedený odpad. Zmluva, ktorá bola na základe spomínaného projektu podpísaná, zahŕňa aj vízie separovania odpadu do roku 2009. Na základe toho projektu sa dajú stavať aj vízie a koncepcie do budúcnosti.

Mesto svoju víziu a koncepciu už realizuje napriek tomu, že legislatíva zaväzuje k týmto aktivitám až od roku 2010.

Zjednodušene povedané - celý proces separovania odpadu v meste Giraltovce má smerovať k tomu, aby sa vyseparovalo čo najviac druhov odpadu ako druhotnej suroviny, s možnosťou jeho spätného spracovania. Zníži sa tým množstvo odpadu odvezeného na skládku, tým sa znížia náklady na odvoz a uloženie odpadu, čím sa zníži aj poplatok pre občanov.

Proces separovania bol v meste Giraltovce naštartovaný dobre a je na čom v budúcnosti stavať.

Ja dúfam, že doba sa pohla ďalej a nastal aj posun v myslení ľudí, a že jedine svojim aktívnym prístupom k triedeniu odpadu môžeme pomôcť životnému prostrediu, ako aj k zníženiu vývozu zmesového odpadu = zníženie poplatkov za vývoz a uloženie TKO.

Zmeniť postoj občanov k triedeniu odpadu však nie je záležitosť jedného či dvoch rokov, ale je to dlhodobý proces, kde sa môžeme krok za krokom posúvať k výraznejším výsledkom. Určite je potrebné začínať výchovou detí možno už od materskej či základnej školy, ale hlavne vlastným príkladom v rodinách (rodičia sú totiž pre svoje deti už od malička veľkým vzorom a je na nás dospelých, aké tie vzory budú).

V niekoľkých mestách a obciach na Slovensku, kde sa do procesu separovania odpadu zapojili

rôzne miestne organizácie, školy, občianske združenia v spolupráci s mestskými či obecnými

úradmi a aktívnym prístupom, presvedčili občanov, že toto je tá správna cesta, problém „odpad“ sa

im darí úspešne riešiť.

Týmto článkom som chcel len reagovať na to, že sa veci dejú. No bez toho, aby občan sám pristúpil k riešeniu problému, nenastane zlepšenie. Musíme chcieť všetci.

Prednosta MsÚ

Mestská polícia informuje

1. Dňa 30.1.2006 bolo na MsP v Giraltovciah oznámené poškodenie majetku mesta, a to rozbitie sklenej výplne na budove starého mestského úradu na Hviezdoslavovej ulici (Klub dôchodcov). Neznámy páchatel sa dopustil priestupku proti majetku podľa § 50 zákona SNR č. 372/1990 Zb. v znení neskorších noviel. Uvedeným konaním spôsobil mestu Giraltovec škodu vo výške 250,- Sk. Prípád objasňuje MsP v Giraltovciah.
2. Dňa 25.1.2006 bola na MsP oznámená krádež kovového odpadu z objektu MARKO. Prípád bol odstúpený na OO PZ v Giraltovciah pre podozrenie z trestného činu.
3. Dňa 21.1.2006 v čase o 23.55 h bolo na MsP oznámené spáchanie priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1., písm .d., z.č. 372/1990 Zb., ktorého sa dopustil J.K z Giraltovec, keď v bare EDEN na Dukelskej ulici v Giraltovciah hrubým spôsobom vynadal K.M z Okružleho. Priestupok bol vybavený v blokovom konaní v zmysle zákona o priestupkoch podľa § 84 ods. 1., z.č. 372/1990 Zb.
4. Dňa 12.1.2006 bol firmou HUNTER z Trebišova vykonaný odchyt túlavých a zabehnutých psov na území mesta Giraltovec a časti Francovce. Odchyt bol realizovaný v čase od 17. 00 hod. do 21.00 hod., pričom došlo k odchytu dvoch psov.

Vážení občania.

O malú chvíľu prichádza jar. S jarou je, tak ako po iné roky, spojené jarné upratovanie. Upratujeme si každý okolo rodinných domov aj okolo bytových domov. V našom meste je už tradične zaužívané, že prevažne obyvatelia rodinných domov vyvážajú domový odpad do blízkosti vodných tokov a na iné podobné miesta, ako napr. : Radomka v lokalite Potuček, Kukučínova ulica smerom na skládku TKO, Dukelská ulica - bytové domy pri PD na vjazde do mesta, Francovce - vedľa zastávky SAD pod štátnou cestou smerom k štátnej rezervácii, na starej ceste pod múrom (odpočívadlo), Ulica kpt. Nálepku smerom k rybníku, Bardejovská ulica pod št. cestou (vedľa bývalej skládky štrku) a koniec Bardejovskej ul.(na otočke), bytové domy E a F, Dukelská ul. vedľa LPG a pod mostom, pri mlyne, na Serpentinách na konci, na konci Ulice SNP (na otočke), na konci Záhradnej ul. (Dolína), na konci Družstevnej ul. - ČOV a pod lyžiarskym vlekem (na otočke). Tak ako si upratujeme vonkajšie priestory, upracme si svoje svedomie a zamyslime sa nad našou (zatiaľ) krásnou prírodou ! Čo ostane po nás ?

Touto cestou sa MsP v Giraltovciah obracia na občanov, aby v prípade, že uvidia, resp. zistia založenie divokej skládky, kontaktovali príslušníkov MsP osobne alebo telefonicky na čísle 7322229, alebo mobil 0905/246076. Taktiež je možné ohlásiť to na linku 158 operačné stredisko Bardejov alebo priamo na Obvodné oddelenie PZ v Giraltovciah na čísle 7322333.

Iba spoločnými silami: občan – polícia sa podarí eliminovať negatívne javy spoločnosti. Bez spolupráce je to hľadanie ihly v kope sena.

Náčelník MsP Juraj Šima

Z HISTÓRIE GIRALTOVIEC

Od kosáka k manufaktúre

Vo februárovom čísle Spravodajcu ste sa v tejto rubrike mohli dozvedieť niečo viac o mestských symboloch Giraltoviec. Ak ste pozorne čítali, iste vám neuniklo, že roľnícky motív v ich erbe (snop obilia a pod ním kosák) nie je náhodný, ale svedčí o hlavnom zamestnaní obyvateľov mestečka v minulosti. Zaoberali sa však Giraltovcania iba poľnohospodárstvom? Alebo sa tu našli aj ľudia, ktorí sa venovali remeslám a obchodu? Bolo ich veľa alebo iba ako šafranu?

V stredoveku bolo remeselníctvo sústredené najmä v kráľovských mestách, kde sa ním zaoberali najmä príslušníci rôznych cechov. Tie potom vznikali aj v mestečkách, no remeselníkov nájdeme aj vo významnejších dedinách. Na šarišskom vidieku však prevládalo poľnohospodárstvo. Tak to bolo aj v prípade Giraltoviec. Keďže vznikli podľa tzv. zákupného práva, za určitý čas museli miestni obyvatelia skultivovať polia, lúky, pasienky a na pozemkoch si vybudovať domy. Odmenou za to boli pre nich akési „daňové prázdniny“, roky, počas ktorých neodovzdávali zemepánovi žiadne dávky. Pestovali pšenicu, raž a jačmeň, tiež kapustu a konope, neskôr najmä zemiaky. Remeselnícke profesie však vykonávať nemohli. Iba dedičný richtár mal dovolené postaviť si v dedine mlyn, krčmu, prípadne zriadiť si mäsiareň. Preto aj dlho jediným technickým zariadením v Giraltovciach bol práve mlyn.

Na trhy či jarmoky chodievali Giraltovcania do Bardejova a Prešova, prípadne do blízkych Hanušoviec a Kurimy. Predávali tam to, čo vypestovali, aby mohli zaplatiť dane. V 18. storočí sa v mnohých roľníckych rodinách rozšírilo pláteníctvo, v ďalších, konkrétne tých, ktoré mali kone alebo aspoň voľy, si privyrábali furmankami. Prevážali tovary obchodníkov a remeselníkov, keďže tí využívali krajinskú cestu tiahnuću údolím Tople.

Situácia pre poddaných sa zlepšila po zrušení nevoľníctva Jozefom II. roku 1785. Odvtedy sa mohli slobodne sťahovať a aj vykonávať rôzne povolania. Vďaka tomu sa tu počet ľudí, ktorí sa zaoberali remeslami, zvýšil. Preto roku 1828 už nájdeme v Giraltovciach piatich murárov, štyroch krajčirov, troch čižmárov, dvoch debnárov a jedného hrnčiara, piliara a kováča. Okrem toho sa tu vtedy jedna židovská rodina tiež zaoberala remeselníctvom, ďalšia obchodom. Roku 1842 sa už tretina všetkých poddanských domácností nezaoberala

roľníctvom, pretože 16 domácností bolo remeselníckych, 11 krčmárskych, jedna mala obchod a dve rodiny mlyny, pričom jeden z nich bol vo Francovciach.

No nielen s poddanými sa spája rozšírenie remeselnej výroby. V 18. storočí boli Giraltovcie popri Prešove významným spoločenským a kultúrnym centrom šarišskej šľachty. Nie je to náhoda, veď miestni zemepáni tu bývali až v štyroch kaštieloch. Ani oni nezháľali a dali si tu postaviť tehelňu. Založili tak novú tradíciu, pretože pálenie tehál sa tu udržalo aj neskôr. V druhej polovici 18. storočia zriadil v Giraltovcích František Roth dokonca manufaktúru na výrobu umeleckej keramiky – fajansy. Dôvodov, prečo sa tak rozhodol, mohlo byť viac, no našiel tu najmä vhodné suroviny na jej produkciu a mal tiež skúsenosti s takýmto typom prevádzky v Malohonte. Správy o činnosti giraltovskej manufaktúry prakticky nemáme, veď jej existenciu dokladá iba jediný záznam v *Geograficko-historickom a produktovom lexikóne Uhorska* od prešovského rodáka Jána Mateja Korabinského z roku 1786. Ešte horšie je to s výrobkami, pretože sa nezachovali. Aspoň približnú predstavu o tom, ako mohla vyzeráť giraltovska fajansa, si môžeme vytvoriť na základe jediného nálezu z podobnej prevádzky zriadenej v Prešove roku 1787, teda z rovnakého obdobia.

Aj keď o starej manufaktúre v meste Giraltovcie toho asi veľa nevedia, ba možno o nej ešte ani nepočuli, ináč je to v prípade aspoň dvoch priemyselných podnikov, ktoré sú prítomné v povedomí tunajších obyvateľov doteraz. Tiež ste sa možno niekedy zamýšľali nad tým, prečo sa jedno z giraltovských sídlisk či ulíc volá Tehelná. Odpoveď nie je ťažká, veď mnoho ľudí si ešte živo pamätá, že vysoký komín nad mestom kedysi slúžil tehelni. Ale ako je to potom s časťou ľudovo zvanou Papireň? Pri nej by sme pamätníkov asi sotva našli. Jej existencia sa niekedy predpokladá už v 18. storočí, isté však je, že v mestečku fungovala ešte roku 1884. Neďaleko nej vraj stál aj pivovar, ktorý údajne postihol podobný osud ako papiereň, teda vyhorel. Vo Francovciach je zas roku 1874 doložená pálenica.

Hospodársky význam Giraltovcie od 18. storočia stúpala. Okrem toho, že tu bolo zriadených niekoľko spomenutých podnikov a aj zastúpenie remesiel bolo pestrejšie, svedčí o tom aj konanie jarmokov v nasledujúcich storočiach. Tie mali pre mestečko veľký význam. V druhej polovici 19. storočia sa konali v januári, apríli, júli a októbri, teda štyrikrát do roka, a to vždy v utorok. V prvej polovici 20. storočia k nim pribudli ešte štyri dobytčie jarmoky, ktoré sa konali v marci, júni, septembri a novembri.

V medzivojnovom období sa remeslami a obchodom zaoberalo najmä židovské obyvateľstvo. Pracovali tu rôzne prevádzky, z ktorých nemožno nespomenúť najmä parný mlyn firmy Mórica Lichtenšteina z roku 1924, ktorý ako prvý vyrábala v mestečku elektrinu. Po nástupe komunistov k moci sa začalo živnostnícke podnikanie likvidovať. Postupne

v Giraltovciach vznikli pekáreň, mliekareň, kožiarske závody, automobilové opravovne a od roku 1959 tu obyvatelia mohli prvýkrát využiť služby nákupného strediska.

Mgr. Adrián Eštok

Umelecká keramika z giraltovskej manufaktúry sa síce nezachovala, ale nejako takto mohla vyzerať.

Biely fajansový košík na obrázku pochádza z rovnakého obdobia a bol vyrobený v mladšej manufaktúre v neďalekom Prešove.

VIETE ŽE ...

- Mráz nám poriadne znepríjemnil život najmä v čase od 18. januára a trápil nás nezvyčajne dlho. Pamätníci hovorili o tzv. päťdesiatročnej zime, spomínali na mladosť, keď podobný silný a dlhotrvajúci chlad potrápil ľudí i zvieratká. Odniesli si to aj mnohé vodovodné potrubia v slabšie izolovaných častiach domov. Mrzli potrubia v kúpeľniach, WC, rúry radiátorov. S rozsiahlou poruchou museli bojovať aj naši chlapi z aktivačných prác pri odstraňovaní škôd na vodovodnom potrubí v ľavom krídle budovy PD. Namrzli sa pri tejto práci, veď pracovali prakticky vo vode, a to v mraze vyše -20°C . Úlohu však zvládli, rúry zaizolovali, okná zatebnili. Aj táto udalosť však ukázala, že je nevyhnutné konečne riešiť osud tejto časti budovy tak, aby slúžila, a nie sa iba dožadovala opatery.
- K nepríjemným udalostiam by sme iste mali zaradiť aj opakované krádeže z konca januára v našom meste. Tá prvá sa týkala vlámania do dielne ZŠ, odkiaľ sa stratili viaceré elektrické a iné prístroje. Išlo o jasnú lúpež s typickými znakmi vylomenia dverí. V pondelok 30. januára nám nápis na predajni BALA „Z technických príčin zatvorené“ tiež avizoval podobnú udalosť. To sa vlastne zamestnanci v rámci inventúry snažili zistiť výšku škody spôsobenú vlamačmi. Koncom januára aj na Mestskom klube dôchodcov jeho vedúca objavila rozbité okno. Išlo iba o výčin nespratníkov, ktorí majú potrebu na ceste domov niečo zničiť, a tak si to odnieslo nevinné okno, alebo to bola snaha dostať sa dnu, pri ktorej páchatel'ov niekto vyrušil?

Do tretice všetko dobré. Občania nášho mesta mi oznámili, že v sobotu 28. januára vo večerných hodinách na hlavnej ceste bolo pozhadzovaných viacero odpadkových košov. Navyše, niektoré z nich boli hodené na cestu. Páchatelia, ktorí si možno mysleli, že sa „iba“ hrajú, si asi neuvedomili, ako môžu pochodiť autá na klzkej ceste pri stretnutí s takouto nečakanou prekážkou. Podobné výčiny sa vlastne opakujú každý víkend. Preto je tu aj taká pripomienka verejnosti: Mestská polícia by mala čas svojej pochôdzkovej služby prispôbiť potrebám mesta, aby sa podobným výčinom dalo zabrániť. Vieme, že nemôžu byť všade, ale ak si potenciálni páchatelia uvedomia možnosť ich zásahu, možno sa mnohému neželateľnému predíde.

- Folklórny súbor Halicz z poľských Robčíc trávil u nás týždeň na prelome januára a februára. 45 ľudí zo súboru spojilo výlet do Giraltoviec s návikom svojho programu a zároveň vystúpením pre školy v stredu 1. februára. Ubytovali sa v internáte Združenej strednej školy SD Jednota, tam mali zabezpečené aj stravovanie. Náviky prebiehali v priestoroch kultúrneho domu. Páčilo sa im aj na diskotéke, ktorú pre nich usporiadala kaviareň na Letisku. Na výmenu sa v tom istom čase zúčastnili na tréningovom výjazde naši futbalisti. Ako sa mali v poľských Robčiciach, to nám hádam prezradia v rubrike Šport. Treba však povedať, že družobná spolupráca našich miest je mimoriadne aktívna. Nedávno Poľsko navštívili naši volejbalisti, časté sú aj výmenné návštevy predstaviteľov mesta i pracovníkov rôznych inštitúcií, najmä výchovno-spoločenských.
- Zápis do prvého ročníka ZŠ opäť potvrdil klesajúci trend prváčikov v našom meste. Zúčastnilo sa ho 52 detí, z nich polovicu tvoria rómske deti. Na ZŠ síce majú zriadený podporný systém vyučovania formou nultých ročníkov i odborných asistentov, problémom sa však ukazuje byť nedostatok peňazí v rozpočte školy, najmä po niekoľkonásobnom zvýšení cien energií i vody. Škola asi bude musieť hľadať rezervy, pretože tým najhorším riešením by iste boli prvé ročníky s vysokým počtom detí, ktoré si vyžadujú individuálny prístup.
- V rámci 590. výročia osláv prvej písomnej zmienky o Giraltovciach sa uskutočnila literárna súťaž Moje mesto, ktorej sa zúčastnilo 19 žiakov a študentov. Organizovalo ju združenie RÉS PUBLICA a CVČ pod patronátom primátora mesta.
- Základná škola (podobne ako iné školy na Slovensku) bojuje s problémom vykurovania školy drahým plynom. V rámci šetrenia už vyriešila osobitné vykurovanie jedálne i telocvične, čím sa podarilo čiastočne znížiť náklady na kúrenie. Nutné je však doriešiť vykurovanie pavilónov A a B, kde dochádza k značným stratám jednak neúsporným rozvodom plynu, tiež zastaranými nevýkonnými kotlami. Škola chce doriešiť tento problém osobitným vykurovaním dvoch pavilónov, tomu však musí predchádzať výmena okien, ktoré sú príčinou obrovských strát tepla. Sú triedy, kde sa dosahuje 10 – 11 °C, a to je iste málo. Mesto prispeje na tento projekt sumou 500 000,- Sk.
- Do odvodu 2 percent z dane pre našu ZŠ – ku sa zapoja aj poslanci nášho mesta, tiež pracovníci MsÚ.
- V kultúrnom dome sa pripravujú ďalšie stavebné úpravy. S cieľom skvalitniť výhľad pre divákov sa počíta s odstránením jedného nosného stĺpu vo veľkej sále, ten druhý sa aspoň zoštíhli.
- V prepočítaní na počet obyvateľov máme najväčšiu ZUŠ – ku na Slovensku. Je v nej totiž zaškolených 37% detí z nášho obvodu. Je to 485 žiakov, o prípravu ktorých sa stará kolektív 18 –ich pedagógov.
- Voľby do samosprávnych orgánov (komunálne), v ktorých si volíme poslancov a primátora mesta, sa uskutočnia 9. decembra t.r. A tak sa Ms zastupiteľstvo

v súčasnom zložení zide naposledy 4. decembra, aby prerokovalo posledné nutné úpravy mestských poplatkov.

- Materská škola má 12 pedagogických a 7 prevádzkových zamestnancov. O takmer 150 detí sa starajú v rámci rozpočtu vo výške niečo nad 5 miliónov Sk. Hoci potrebujú opravu strechy, tiež nové okná, v tomto roku nemôžu počítať s kapitálovými výdavkami. Rozsiahlejšie úpravy totiž realizovali v r. 2005.
- V bývalej kočíkárni materskej školy v pavilóne C sa počíta s výstavbou klubovne mladých. Jej priestory by dopoludnia slúžili žiakom ZŠ, popoludní CVČ a verejnosti.
- V priestoroch pred CVC plánuje p. Vook, riaditeľ CVC, úpravu parkových priestorov, výstavbu altánku i krbu, ktoré by slúžili rodičom s deťmi na oddych. Dúfajme, že si takéto priestory dokážeme udržať a že neskončia ako tie v Potučku.
- Zo stredu mesta sa budú musieť presunúť nákupné stánky do priestoru vedľa domu p. Fatľovej. Na ploche bývalej Smažienky sa tu vytvoril voľný priestor na tieto účely. Rozhodli o tom poslanci MsZ na svojom zasadnutí 13. februára.
- Keďže sa doteraz nerealizovalo odkúpenie lukratívneho pozemku medzi Annou a mestským úradom, ktoré bolo schválené Ms zastupiteľstvom pred rokom, poslanci zrušili uznesenie 171/2004, podľa ktorého sa tento predaj mal realizovať pre firmu CIPE.
- Plesová sezóna neobišla ani Giraltovce. V piatok 17. februára si v kaviarni Letisko zaplesali občania nášho mesta na Fašiangovom plese.
- Slávnostný koncert za účasti Základných umeleckých škôl z Raslavic, Bardejova a Stropkova sa konal v pondelok 20. februára vo veľkej sále Kultúrneho domu.
- Chýbajú nám odpadkové koše na ceste smerujúcej k poliklinike. Ak by sme ich mali, na ceste by sa nenachádzali rôzne odpadky, ktoré vytvárajú pacienti vracajúci sa z ošetrovania. Kúsky vaty, papierové vreckovky a iné odpadky končia na zemi.

Alžbeta Škurlová

ČO NÁM CHÝBA V MESTE

Je to prirodzené, ak vás osloví ktosi neznámy, ktosi, kto sa potrebuje v našom meste zorientovať a dôjsť na potrebnú adresu, že mu ochotne poradíte a usmerníte ho. Je už menej prirodzené, že si bez našej pomoci neporadí, lebo sa nemá podľa čoho orientovať. Nedávno tak bola hľadaná Kukučínova ulica, Ulica SNP, lekáreň, miesto Záhradnej sa neznámy ocitol na opačnom konci, na Fučíkovej ulici, a iste by ste ma vedeli doplniť ďalej. Naše mesto nie je žiadnou turistickou križovatkou ani centrom podobného záujmu, ale v súlade s dobou je často navštevované v súvislosti s aktivitami podnikateľov a návazne s aktivitami pracovnými, zásobovaním firmami, ponukami rôzneho sortimentu aj služieb. Preto ak opakovane poviem, že je potrebné označenie ulíc na vhodných viditeľných miestach, kde sa rozbieha viac ulíc, tak to iste nebude o škrášľovaní mesta, ale o prirodzenej potrebe viditeľného označenia tak, ako sa to v súčasnosti žiada. Trebárs aj tak, ako to už vidieť na mnohých väčších dedinách. V tvare širších šípok, aj niekoľkých súčasne, upevnených na pevnom stĺpe.

Opakovane pripomeniem aj moju druhú pripomienku. Občas cestujem autobusom a počúvam sťažnosti cestujúcich, ale aj vidím potrebu aspoň niekoľkých lavičiek na autobusovom nástupišti. Je to naozaj nutné, i keď vieme, že je to priestor patriaci SAD, ale cestujúci tento

nedostatok vnímajú ako deficit mesta. Tými cestujúcimi sú aj starí ľudia, často aj chorí, po lekárskom ošetrovaní, s liekmi v taške. A keby aj nie, takáto výbava na stanici patrí tiež ku kultúre cestovania.

M. Gazdičová

O NEPLATIČOCH

Už viackrát som tak v dobrom závidela bytovkárom ich takmer bezstarostný život. Nemusia natierať ploty, sledovať každú povolenú skrutku v priestoroch domu, zatierať každú prasklinu v betónových plochách okolo domu, plieť, kopať, kosiť od jari do neskorej jesene, proste, zapodievať sa kopou starostí, ktoré patria k vlastníctvu domu.

Nedávno som sa však v rozhovore s niektorými z nich presvedčila, že zdanie môže klamať. Tiež majú starosti, modernizujú, zateplujú, vymieňajú okná, snažia sa (rovnako ako domkári) znížiť tepelné straty. Platia nemalé poplatky a pri našich východniarskych príjmoch to dá zabráť. A tu som pri koreni veci. Nájdu sa totiž aj takí, ktorí platenie poplatkov za teplo, teplú vodu a ďalšie služby nepovažujú vôbec za samozrejmé. Nezaplatia raz, dvakrát, potom je to už veľa, tak to radšej vzdajú a neplatia vôbec. A dlhy rastú na desaťtisíce. Niektorí by si, rozmýšľajúc v starých kategóriách, povedal – veď to zaplatí štát. Ale ten to už nezaplatí, ani mesto nie. Bytovky už totiž dávno prešli do osobného vlastníctva. Takže to zaplatia ostatní spolubývajúci. Veď niektorí to zaplatiť musí, tak to vyplýva zo základných ekonomických zákonov. A tým spolubývajúcim sa to logicky nepáči. Veď oni predsa za svoju spotrebu platia. Chcem podotknúť, že pod neplatičmi nemám na mysli rómskych spoluobčanov. Tí majú s mestom dohodnutý inštitút osobitného príjemcu, vďaka ktorému svoje súčasné poplatky platia a na tie staršie majú dohodnutý splátkový kalendár. Často tu však ide o ľudí, ktorí majú prácu, dokonca viacerí členovia rodiny majú príjmy. Žijeme predsa v malom mestečku, a tak sa tu o mnohých veciach vie.

Nuž otvorila som tému, ktorá sa možno dotkne viacerých – tých dotknutých i tých postihnutých. Aspoň jedným z nich sa to nebude páčiť. Ale náš Spravodajca je tu aj preto, aby poukazoval na problémy našich občanov. Možno budeme práve tým prvým kameňom, ktorý spustí riešenie problému.

A. Škurlová

V Giraltovciah nový typ stredoškolského vzdelávania?

Odpoveď na túto otázku sa pokúšajú nájsť na Špeciálnej základnej škole v Giraltovciah. Vedenie školy prizvalo na prerokovanie organizačných záležitostí okolo vznikajúceho projektu ľudí priamo na ňom zainteresovaných – riaditeľa Strednej lesníckej školy v Sigorde PhDr. Jána Čurpeka a jeho zástupcu, výchovnú poradkyňu z marhanskej ZŠ, riaditeľa ZŠ p. Čížeka, zástupcov organizácie Romano khamoro p. Cinu, p. Bolvana a L. Študija.

Projekt je určený deťom z málo podnetného prostredia, a to nielen rómskym, ktoré majú problém s dochádzaním do školy, resp. bývaním v internáte. Ako konštatoval PhDr. Čurpek, dnes mnohí žiaci absentujú na vyučovaní, snažia sa vyhýbať škole, dôsledkom často býva, že základné vzdelanie končia v nižšom ako deviatom ročníku. Projekt je teda určený práve im, ale aj deviatikom s horšími vyučovacími výsledkami. Podporuje ho aj p. Klára Orgovánová, ktorá prisľúbila aj materiálnu pomoc.

Čo je podstatou projektu? Škola vlastne prichádza za žiakmi priamo do miesta bydliska, vytvára elokované triedy, v ktorých žiaci v dvojročnom štúdiu môžu získať výučný list v odbore **lesná výroba alebo výroba konfekcie**. Štúdium je spojené s mnohými materiálnymi výhodami – žiak nemusí platiť za internát ani cestovné v prípade dochádzania, keďže sa učí priamo v Giraltovcich. Môže dostávať štipendium vo výške 600 – 1 200 Sk, okrem toho rodičia poberajú riadne rodičovské príspevky na dieťa, ktoré študuje. Má zlacnenú stravu, školské pomôcky. Okrem toho absolventi odboru lesná výroba získavajú v rámci štúdia vodičský preukaz. Vyučuje sa jeden deň teória, 4 dni je praktické vyučovanie. Ak sa žiakovi v štúdiu darí, môže po roku prestúpiť na štvorročné štúdium s maturitou v kmeňovej škole na Sigorde. Výhody tohto štúdia môžu využiť aj žiaci z blízkych okolitých ZŠ, napr. z Marhane, Kračúnoviec, Okružleho. Ak si uvedomíme, že naša Stredná združená škola SD sa zameriava na iné odbory a iných žiakov, navyše pracovné príležitosti v Giraltovcich súvisia práve s drevospracujúcim priemyslom a šitím konfekcie, potom tento projekt prichádza ako na zavolanie. To konštatoval vo svojom príhovore aj primátor mesta J. Rubis, ale aj zástupcovia rómskej komunity, ktorí konštatovali, že za to, že dnes nepatria medzi zaostané rómske skupiny, vďaka práve dobrému prístupu zo strany terajších aj bývalých pracovníkov MsÚ aj ostatných občanov.

Primátor mesta J. Rubis privítal túto novú iniciatívu Špeciálnej ZŠ vedenej Mgr. Petrom Kimákom – Fejkom, ktorá je garantom celého projektu a uskutočňoval by sa od septembra na Špeciálnej základnej škole.

Ak si navyše uvedomíme, že budúcnosť nášho mesta je práve v našom kvalitnom školstve, že vďaka novému projektu získajú ďalší ľudia z nášho mesta prácu, ale hlavne nám rómske deti neostanú bez potrebného stredoškolského vzdelania (hoci iba jeho najjednoduchšej formy), potom môžeme všetci radi privítať aj túto novú iniciatívu a želať si, aby všetky zúčastnené strany našli spoločnú reč.

A. Škurlová

Aktuálna medicínsko-spoločenská informácia

Viete že?:

- chrípka je akútne epidemicky sa šíriace infekčné ochorenie vyvolané chrípkovými vírusmi. Medzi ľuďmi sa prenáša kvapôčkami z dýchacích ciest, ktoré sa uvoľňujú pri kašli, kýchaní a rozprávaní. Vírus je mimo ľudského organizmu málo odolný a rýchle hynie, vo vysušenej forme a pri nízkych teplotách vydrží aj niekoľko mesiacov. Je citlivý na všetky bežné dezinfekčné prostriedky. U človeka bežne chrípku vyvolávajú antigénne odlišné typy: A, B, C, no najčastejšie je to typ A, ktorý je aj najnebezpečnejší. Očkovacie látky : FLUARIX, VAXIGRIP, INFLUVAC. Sú vyrobené proti typu A a konkrétne proti podtypom H1N1 a H3N2. Niektorí autori sa domnievajú, že by mohli mať čiastočne účinnosť i proti tzv. vtácej chrípke, ktorá je tiež vyvolaná kmeňom A a podtypom H5N1. Väčšina to odmieta a tvrdí, že protilátky sú vysoko špecifické iba proti podtypom, z ktorých očkovacia látka bola vyvinutá.
- celosvetová pandémia chrípky vypukla v marci 1918 a prvé správy boli zo Španielska / Španielsko sa nezúčastnilo 1. sv. vojny/, preto aj názov „španielska chrípka“. Keď 11. novembra 1918 sa skončila 1. sv. vojna, vtedy na celom svete zúrila chrípková pandémia. V pomerne krátkom čase zomrelo obrovské množstvo ľudí. Išlo o vekovú skupinu 20-40 ročných. Podľa bežných odhadov bolo cca 21 miliónov obetí. No

seriózni epidemiológovia dnes tvrdia, že to bolo 50-100 miliónov. J.M. Bary tvrdí, že na chrípku zomrelo za rok viac ľudí ako za 100 rokov na čiernu smrť (mor).

- že moderné genetické inžinierstvo rozborom genetického materiálu od zamrznutej mladej ženy na Aljaške z kmeňa Inuitov zistili, že žena bola obeťou chrípky z roku 1918. Podobným rozborom RNA zostavili genetický profil génov chrípkového vírusu a záver bol šokujúci: Bol to podobný kmeň vírusu chrípky, ktorý napadá vtáky a ošípané (čiže zvierací typ, ktorý bol nejakým mutovaným.)
- že dnes existuje liek – TAMIFLU, ktorý účinkuje proti chrípkovému vírusu typu A aj B (vtáčia chrípka je podtyp A), ktorý zabráňuje premnoženiu a ďalšiemu šíreniu víru v organizme, tiež zmierňuje priebeh ochorenia a skracuje jeho trvanie. Je účinný v liečbe, keď sa liečba začne do 2 dní od objavenia príznakov, tiež je účinný v prevencii. **Liečba: 5 dní 2x1 tobolka po 75 mg. Prevencia: 7 dní 1 tabletká ráno (od doby, kedy sme sa stretli s chorým). Prevencia počas epidémie: 6 týždňov 1 tabletká ráno.** Liek je na lekárske predpis, pacient si ho hradí celý, jeho cena je 1281,50 Sk (balenie 10 tabletiiek po 75mg).
- že bežné antibiotiká sú vôbec neúčinné proti vírusom, môžu iba zabrániť komplikáciám **chrípky – zápal prínosových dutín**
 - zápal stredného ucha
 - zápal pľúc
 - zápal mozgových blán
 - zápal srdcového svalu a srdčeka

MUDr. Milan Mat'áš

DOBRÁ VEC SA PODARILA

Zvýšený ruch a najmä početné skupiny mladých ľudí mohli bežní pacienti vidieť na našej poliklinike 20.2.2006. Pri lepšom zorientovaní sa bolo jasné, že to nebude bežná preventívna prehliadka, ale oveľa vážnejšia. Potvrdzovali to oznamy v priestoroch polikliniky, ale aj informácie, ktoré zazneli v mestskom rozhlase. V tento deň mohli dobrovoľní darcovia krvi darovať najvzácnejšiu životodarnú tekutinu, ktorej nikdy nie je dosť.

Odber krvi uskutočnila Národná transfúzna služba SR, pracovisko Prešov, Hollého 14.

Naposledy sa podobná akcia konala 14. októbra 2005, ale so slabým výsledkom a už vtedy bolo jasné, že takéto podujatie si vyžaduje kvalitnejšiu prípravu a širšiu publicitu.

V dostatočnom časovom predstihu bol známy dátum 20.2.2006 a kompetentní na poliklinike urobili všetko preto, aby bol výsledok lepší. Pani V. Verešpejová, pracovníčka na poliklinike, mi upresnila niektoré informácie práve o príprave. Spolu s MUDr. J. Hrinkom a primátorom mesta p. Jánom Rubišom (ktorí sú už 30- násobní darcovia krvi a majú už Janského plaketu) vyzvali giraltovské stredné školy, skontaktovali sa s obecnými úradmi nášho obvodu, rozoslali písomné oznámenia, občanov mesta informoval aj mestský rozhlas a výsledok sa dostavil. Spokojná bola aj lekárka so svojím tímom, lebo tak, ako mi upresnila, 50 odberov do 11,00 hod. je dôvod na spokojnosť. Okrem pravidelných darcov početné zastúpenie mali prvodarcovia z tunajšieho gymnázia a SZŠ SD Jednota. Slabé zastúpenie mali darcovia z dedín.

Podobná akcia je naplánovaná o 4 mesiace, tiež v priestoroch našej polikliniky, aj preto touto cestou už teraz vyzývame všetkých, ktorým to zdravie dovolí, prispieť tiež svojím podielom

a zúčastniť sa tejto humanitnej akcie, akou je darcovstvo krvi, lebo nikto nevie, kedy ju kto z nás bude potrebovať.

M. Gazdičová

Zoznam prvdarcov:

Lenka Putková

Ivana Capová

Jana Vrábliková

Adriana Kurucová

Radka Romanová

Anna Štapinská

Katarína Chudá

Ivana Mihoková

Ján Juhas

Miron Palij

Anna Sabolčíková

Henrieta Čorejová

Emília Hanková

Michal Ondrašina

Štefan Krupa

Martin Matis

Martin Kmec

Miroslav Katriňák

Monika Palijová

Peter Čuška

Linda Schwarczová

Jakub Fignár

Iveta Ligenzová

Vladimír Kulpa

Fraťšek Kožlej

Roman Vavrek

Branislav Kovalčík

Matúš Adamčík

Ján Kobulnický

Ján Eliáš

Juliana Kočišová

Veronika Hricová

Mariana Michliková

Anna Poláčková

Lucia Kurucová

Denisa Vojsová

Dana Klimčová

Gabriela Kovalčíková

POZNÁMKA

Mesto Giraltovce oficiálne vstúpilo do jednania so Slovenskou záchrannou a.s. v mesiaci januári. Pripravilo na POLIKLINIKE priestory pre ich činnosť, a to pre plnú posádku, ktorú tvorí lekár, záchranár a vodič.

Spoločnosť Slovenská záchranná, a.s., Moldavská 8/A, Košice, IČO 35 900 130 ako držiteľ na prevádzkovanie ambulancií záchranej zdravotnej služby na základe Rozhodnutia Ministerstva Slovenskej republiky č.29650 -4/2005-SP Vám týmto oznamuje, že k 1.3.2006 spustí prevádzku ambulancie rýchlej lekárskej pomoci so sídlom v Giraltovciach.

ŽIJÚ MEDZI NAMI

Marec je nositeľom rôznych prívlastkov, no je aj mesiacom nádeje, tichej túžby človeka ukončiť zimu a privítať jar. V tomto roku to cítime zvlášť výrazne, zima nás už úplne vyčerpala, túžime po slnku, jeho hrejivých lúčoch, sviežom vánku vetra a prebúdajúcom sa živote. Marec to všetko prináša, nový elán, novú energiu a nový začiatok vo večnom kolobehu života. Marec je aj mesiacom, v ktorom vzdávame hold a úctu našim pedagógom. Jedným z nich je aj pani EMÍLIA VIROSTKOVÁ.

Narodila sa prvý deň v roku, 1. januára 1952, veľmi sa ponáhľala byť prvou narodenou občiankou v rodnej dedinke Marhani. Už vtedy sa ukázala ako šikovná a živá osôbka a takou

je stále. Detstvo v spoločnosti siedmich súrodencov bolo veselé. Veľa živých detí, veľa problémov, starostí, ale aj veľa lásky a porozumenia. S vrúcnu vdakovou hovorí o svojej matke, bola príslovečná svojou dobrotou k deťom. Nikdy na ňu nezabudnú, lebo láskavá matka je najcennejším darom detstva. Chráni si svoje deti, je ich vzorom, ale aj výkričníkom, keď ich pokúša osud. Otec bol úradník, v podstate prísny človek, no asi to tak muselo byť. Láska a poriadok musia kráčať ruka v ruke, inak by v rodine nastal chaos. Život to vždy správne zariadi. O pani MILKE VIROSTKOVEJ ľudia vravia, že je vernou podobou svojej mamy, vie sa rozdávať, asi je to jej životné poslanie. Vždy ľúbila deti a túžila byť učiteľkou, preto sa po skončení ZŠ rozhodla pokračovať v štúdiu na Strednej pedagogickej škole v Prešove. Na tejto škole sa našla, vždy rada recitovala, maľovala, spievala a dokonca sa prejavila aj ako výborná športovkyňa. Dôstojne reprezentovala školu v ľahkej atletike, volejbale a v lyžovaní. Školské roky sa skončili, zmaturovala a nastal reálny život. Ponúk na prácu bolo veľa, o učiteľky materských škôl bol záujem. Pani MILKA sa rozhodla pre Košice, chcela spoznať život veľkomesta, napiť sa jeho vône a ohmatať jeho pulz. Strávila tam 3 roky, vydala sa a vrátila späť do Prešova. Spolu s manželom dostali byt a ona sa zamestnala ako učiteľka MŠ pri ZPA. Pracovalo sa jej tam veľmi dobre, dodnes tam má veľa priateľov. No čo je prioritné, práca v tejto škôlke ju posunula dopredu. Riaditeľka tohto zariadenia sa stala jej vzorom, naučila ju, ako správne riadiť prácu v materskej škole. Pani MILKA VIROSTKOVÁ tu absolvovala svoju školu života, nasala disciplínu a precíznosť na celý život. No život človeka nie vždy plynie po ideálnej krivke, často sa vysunie z rovnováhy a je potrebné zmeniť jeho tok. Aj u nej nastal čas zmeny. V roku 1981 sa presťahovala do nášho mestečka. Žije tu dodnes, u nás našla svoj životný prístav. Nastúpila na miesto riaditeľky MŠ v Železníku a odučila tu 3 roky. Do školy zavial nový vietor. Pod jej vedením celá škôlka zmenila svoj výzor. Ľudia v Železníku sú ústretoví, vedia oceniť schopného človeka. Tu sa tešila patričnej úcte a vážnosti, sama tvrdí, že na Železník má pekné ľudské spomienky. Z tohto obdobia jej života si ju aj živo pamätám, učila aj môjho syna a vždy sme sa tešili na jej predstavenia, ktoré pripravila s našimi deťmi v kinosále kultúrneho domu. Kinosála bola nabitá a všetci sme s napätím očakávali básničku svojho dieťaťa.

Život plynie neustále, nedáva človeku možnosť zastat' a aj pani EMÍLII VIROSTKOVEJ dal alternatívy osobného rastu. V roku 1984 jej bola ponúknutá funkcia riaditeľky v rómskej MŠ. Rómovia sú jej ďalšia srdcová záležitosť, venuje sa im už veľa rokov. Od roku 1992 pôsobí ako učiteľka na Špeciálnej základnej škole (ŠZŠ) v našom meste a zakrátko sa stala zástupkyňou riaditeľa. V tejto funkcii pôsobí dodnes. Našla si tvorivý kolektív spriaznených duší a stala sa doslova manažérom tejto školy. Pani MILKA je známa svojím mimoriadnym vkusom, má výborné nápady a to všetko preniesla do svojej praxe. Je to človek otvorený, vždy prístupný novým veciam. Pozná život a vie pochopiť svojich kolegov, vie, kedy ich podržať a dodať pomocnú ruku a to je jej veľký dar. Práve pre túto vlastnosť ju majú všetci radi a dávajú jej to najavo. V ich kolektíve panuje priateľská atmosféra, každý sa snaží prispieť svojou hrivnou k spoločnému dielu a výsledok je často až prekvapujúci. Všetci žasneme nad ich výtvarnými prácami vo vestibule mestského úradu. Sú nápadité a jedinečné. Verím, že sa im tak bude spolupracovať aj naďalej.

No život pani EMÍLIE VIROSTKOVEJ má aj iné úrovne, nežije len zamestnaním. Je matkou dvoch dospelých detí, dcéry a syna, obaja už majú svoje vlastné životy. No na mamku nezabúdajú, sú v stálom kontakte. Pani Milka dnes žije spolu s manželom v bytovke. Ako každého z nás, život aj ich preosial, priniesol im veľa dobrého aj zlého, poučil ich a daroval im pokoj.

Kultúra a pani MILKA vždy kráčali ruka v ruke. Roky konferovala rôzne kultúrne podujatia a vždy dôstojne reprezentovala naše mesto. Je členkou kultúrnej komisie a má právo vyjadrovať sa k smerovaniu kultúry. A čo jej záujmy? Má ich veľa. Rada číta, jej obľúbeným spisovateľom je Remarque. Sleduje televízor, dennú tlač, miluje časopisy a v mladších rokoch

veľmi rada šila. Všetky jej krajčírské výrobky boli originály a pani MILKA bola veru vyhľadávanou krajčírkou. Jej meno bolo zárukou kvality a sama tvrdí, že pre ňu šitie bolo vlastne relaxom, oddýchla si pri ňom a nabrala novú energiu.

Rada varí, pečie aj upratuje, jej byt dýcha jej osobnosťou, svedčí o jej šikovnosti a zručnosti a také je aj jej vnútro. Preto pôsobí ľudsky, ale aj ľahko a príjemne, rozhovor s ňou vždy obohacuje. Verím, že takou ostane navždy.

Anna Mitaľová

AKO TO VIDÍM JA

Od 1.1.2006 do 30.9.2006 sa bude aj občianske združenie Rómskych občanov – ROMANO KAMORO (OZRO-RK) podieľať na aktivačnej činnosti uchádzačov o zamestnanie (UoZ).

SZRO-RK zapojilo do aktivačnej činnosti 76 rómskych občanov, vytvorilo 5 pracovných miest pre koordinátorov – vedúcich skupín. Či je to veľa, alebo málo, to posúdia kompetentné orgány.

Pokiaľ sa týka aktivačných prác, ide hlavne o práce, kde nie je potrebná kvalifikácia, ako pomocné stavebné práce, kopačské práce, upratovanie snehu, čiže zimná údržba ciest a chodníkov, ako aj čistenie stôk, úprava a výsadba zelene v meste.

Pokiaľ sa týka aktivačných prác, tu nám ide hlavne o to, aby UoZ získali určité návyky pracovnej zodpovednosti, dochvilnosti a rešpektovania jeden druhého, ako aj svojich nadriadených.

Aj keď nie všetci sú v pracovnej činnosti zodpovední a aktívni, môžem prehlásiť, že 60% rómskych občanov UoZ by sa uplatnilo vo výrobnnej činnosti bez problémov, lenže je tu háčik- majú ukončenú len základnú školskú dochádzku, čiže sú bez kvalifikácie. A zase som pri vzdelaní. Keď som v januárovom čísle „Spravodajcu“ uviedol – napísal, že nie je ochota u rómskych občanov študovať, získavať kvalifikáciu, u niektorých to vyvolalo pobúrenie a zrazu Cina je ten, ktorý im škodí, ktorý ich ohovára a čo ja viem čo ešte. Ja som nechcel nikoho kritizovať, len som poukázal na to, prečo rómski občania ťažko získavajú prácu.

Už niekoľkokrát sa zmieňujem o projekte, ktorý prebieha na základnej škole. Ide o projekt doučovania soc. slabých žiakov. Čiže žiakov, ktorí nemajú vytvorené podmienky na doučovanie doma. Do tohto projektu by mali byť zainteresovaní aj rodičia, lenže ich aktivita je veľmi slabá – nulová.

Tento projekt je vypracovaný na 2 školské roky. Ak túto možnosť Rómovia nevyužijú, tak potom neviem, kedy sa dostaneme na úroveň majority.

Aj Špeciálna základná škola pracuje na projekte s Lesníckou školou Sigord. Ide o to, že lesnícka škola chce pomôcť rómskym deťom a vytvoriť na Špeciálnej základnej škole triedu, ktorú by navštevovali rómske deti, ktoré ukončili základnú školu.

Sám som zvedavý na to, ako to dopadne, či bude záujem rómskych rodičov a ich detí o túto školu, alebo nie. OZRO-RK bude pomáhať pri realizácii tohto projektu.

Konečne sa musíme prebudiť a nemyslieť len na materiálne statky (televízor, video, satelit atď.), ale aj na to, že sme ľudia z mäsa a kostí ako ostatní, a že ak sa chceme aspoň priblížiť svojou vzdelanostnou úrovňou majorite, musíme konať, čiže vzdelávať sa.

Tak to vidím ja!

Jozef Cina

MLAĎ VO SVETE

Vo vzdialenom írskom Waterforde, meste niekdajších povestných Vikingov, žije, pracuje a reprezentuje naše východné Slovensko náš spolurodák zo Železníka Daniel Mitaľ. Tento mladý ambiciózný 24-ročný muž s racionálnym myslením má svoju životnú cestu vytýčenú jasne a kráča ňou istými krokmi.

Po skončení Elektrotechnickej priemyselnej školy v Prešove nasledovala povinná 9- mesačná vojenčina v Humennom, ktorú, mimochodom, pokladá za stratený čas, v profesionálnom smere nebola pre mladého muža významným prínosom. Po nej už práca v bratislavskej automobilke Volkswagen, kde pracoval pri finálnej kontrole automobilov. Odtiaľ ho firma vyslala do Prahy, ktorá však bola iba krátkou prestupnou stanicou na jeho ceste za terajším pôsobiskom v Írsku. Praha ho však, ako mnohých iných, očarila, jej centrum, historické pamiatky, davy cudzincov dávajú tejto metropole príchut' významného európskeho centra. Už tam začal pracovať na svojom odchode do cudziny. Nič neponechal náhode, prácu si vybavoval cez slovenskú sprostredkovateľskú agentúru, ktorá mu ponúkla presné podmienky a neskôr sa ukázalo, že ich na 70% aj splnila.

A tak v máji 2004 prichádza Daniel, dobre podkutý v angličtine (čiastočne aj v nemčine) na zelený ostrov, aby sa ako mnohí pred ním presvedčil, že školské znalosti angličtiny pre praktický život nepostačujú, zvlášť nie v írskej angličtine. Tento komunikačný problém však zakrátko preklenul a po absolvovaní konkurzu bol spomedzi piatich uchádzačov prijatý na miesto čašníka v jednej waterfordských reštaurácií, nachádzajúcich sa v centre pôvabného starého mesta s kamennými dláždenými ulicami, pôvabnými nevelkými historickými domčekmi z kameňa či neomietnutých tehál, typickými pre tamojšiu architektúru.

Konkurz nebol jediným kritériom na prijatie do práce, musel úspešne absolvovať 1 – 2 dni skúšobnej práce.

V prostredí reštaurácie si rýchlo zvykol, oceňuje v nej dobrý kolektív (je tam jediným Slovákom, ostatní sú Íri), nepociťuje žiadnu diskrimináciu ani vo finančnom ohodnotení, šéf je podľa neho správny a férový chlap. Práca je, pravdaže, náročná, 8 a pol hodiny je potrebné obsluhovať hostí, keď je to potrebné, tak aj dlhšie, pravda s primeraným navýšením platu za nadčasy. V Írsku nie je stanovená tzv. otváracia doba, určujú ju vlastne hostia, pracovná smena sa Danielovi začína o 14,00 hod. Klientelu reštaurácie tvoria zväčša príslušníci strednej vrstvy. Do podniku prichádzajú popoludní, cez víkendy aj skôr, často len posedieť si pri červenom vínku či pohári holandského alebo anglického piva, resp. sklenici čistej whisky. Íri uprednostňujú ťažké jedlá – pečené steaky, špeciality z baraniny, obľúbené sú aj ryby, ktorých je tu dostatok, veď Waterford je prístavné mesto. Z rýb je to najčastejšie treska zapečená v cestíčku. Prílohu tvoria hranolky, Íri konzumujú málo šalátov a zeleniny, z toho vyplýva aj ich prevažujúca zavalitosť u väčšiny mužov i žien.

Aj Írsko sa zamerikanizovalo, do denného jedálneho zaradilo známe hamburgery, hranolky, kečup, ktorý pridávajú všade, bez ohľadu na to, či sa k danému jedlu hodí.

Často pripravujú jedlá na grile, takmer nekonzumujú polievky, aspoň nie tie naše klasické hovädzie, kuracie, zeleninové. Ak už, potom je polievka hustá a nahradí hlavné jedlo. Sú tiež labužníci – majú radi sladké koláčiky, tzv. caeky, obľúbená je aj zmrzlina, zmiešaná so šľahačkou, ktorej konzumujú plné poháre.

S našou sa vraj nedá porovnať. Aj Daniel konštatoval, že mu chýba náš chutný slovenský chlieb. V Írsku dostal len hriankový – toustový krájaný chlieb, príp. sladké pečivo – francúzske rožky, o železníckom chlebičku teda môže iba snívať a tešiť sa naň 2x v roku, keď prichádza domov na Slovensko (spravidla to býva v lete a na Vianoce).

Íri žijú úplne iným spôsobom života ako my. Sú uvoľnení, bezstarostní, veselí, radi sa zabávajú, víkendy trávia mimo domova na nákupoch, prechádzkach, kde si dajú obed za 18 – 20 eur. Domáci však tvoria iba zhruba 70% návštevníkov, len zvyšok tvoria cudzinci, resp.

Íri, ktorí sa z Ameriky či Austrálie vracajú na návštevu domov. Íri totiž patria medzi v rámci Európy hádam najčastejších emigrantov. Táto ich chuť cestovať, objavovať nové svety i možnosti má svoje historické korene. Je bežné, že v rodine je syn v Amerike, dcéra napr. v Austrálii. Ich miesta okamžite zaplňajú imigranti z Poľska, Ruska, Estónska (a vôbec pobaltských republík), samozrejme aj zo Slovenska či Čiech.

Putovanie za prácou znamenalo koniec 20. a začiatok 21. storočia a stalo sa životným štýlom najmä mladých ľudí.

Tí si hľadajú svoj domov v cudzine, zvykajú si na život v nej, niektorí po krátkom čase rezignujú, nezvládnu počiatkový splín, nesmiernu túžbu za domovom, ktorá sprevádza každého mladého človeka, vrátane Daniela.

Bývanie si Daniel našiel v spoločne prenajatom dome, ktorý obýva so skupinou ďalších Slovákov. Bývajú po dvoch v jednej izbe, kuchyňa i sociálne zariadenie majú spoločné. Aj keď je bývanie na naše pomery drahé, zárobky sú primerané jeho výške, takže sa to dá zvládnuť. Varenie je pre Daniela jednoduché, v pracovné dni má stravu podľa vlastného výberu v reštaurácii grátis, vo voľných dňoch uprednostňuje cestoviny, ryžu, veľa zeleniny a ovocia. Zdravý životný štýl mu pomáha udržiavať šport, ktorému venuje takmer všetok voľný čas – jazdí na bicykli, veľa behá, občas si zahrá golf, má rád prechádzky pri mori s výhľadom na lode i rybárske člny v prístave, kúpať sa dá totiž len na prelome júla a augusta, ináč je more chladné. Stretáva sa aj so slovenskými priateľmi, vzácne sú najmä stretnutia po návrate niektorého z nich zo Slovenska. Okrem časopisov totiž priatelia prinášajú aj kus spomienok na domovinu. Daniel pri svojich návratoch napr. nikdy nezabudne na našu domácu slivovičku, tá šéfovi i kolektívu zvlášť zachutila.

Slováci sa v Írsku uplatnili podľa stupňa znalosti angličtiny. Tí lepší pracujú v reštauráciách (aj dievčatá) ako au-pairky a pod., slabším v jazyku ostáva práca na stavbách. Jazykové kurzy síce fungujú, nie sú však bezplatné, a tak ich chlapci málo vyhľadávajú, uspokojia sa s niekoľkoročným zárobkom a vracajú sa domov.

/Pokračovanie na budúce/

A. Škurlová

VIDELI SME, ČÍTALI SME, POČULI SME

Vtáčia chrípka postupuje Európou

Vírus vtácej chrípky je už v Európskej únii. Nový výskyt vírusu potvrdili v ďalších európskych štátoch. Svetová zdravotnícka organizácia, ktorá funguje pod hlavičkou OSN, však nepovažuje za potrebné, aby sa zvýšil stupeň varovania. „Keď sa vírus objaví v novej krajine, neznamená to, že prepukla pandémia, znamená to, že sa rozšírila nákaza medzi zvieratami.“ (Thomson). OSN tiež poukázala na to, že smrtiaca chrípka je produktom intenzívneho hydinárskeho priemyslu najmä v krajinách juhovýchodnej Ázie, kde slabá hygiena na farmách prispieva k jej šíreniu a prenosu na ľudí.

Vtáčia chrípka sa už dostala aj takmer na územie Slovenska. Slovenská vláda preto schválila ďalšie opatrenia. Takmer 360 miliónov korún kabinet uvoľnil na nákup antivirov, ďalších liekov a ochranných pomôcok. Z vlaňajších nákupov sú už na území Slovenska dodávky protichrípkových liekov Relenza a Tamiflu aj ochranných rúšok. Verejnosť už zaznamenala, že vírus vtácej chrípky sa v poslednom čase objavuje predovšetkým u labutí. Veterinári pripúšťajú, že tieto vtáky sú na vírusové ochorenia citlivejšie. „Z najviac ohrozených druhov vodného vtáctva majú asi najslabší imunitný systém,“ predpokladá aj ornitológ Ján Dobšovič zo Spoločnosti na ochranu vtáctva. Opatrenia z Bruselu znejú : „Zvýšiť monitoring voľne žijúceho vtáctva a zabrániť prenosu vírusu na hydinu“ (Rudolf Smruga zo Štátnej veterinárnej a potravinovej správy.) Preto už desiatky slovenských chovov zakryli sieťami.

„Hlavne sa nedotýkať vtáctva,“ radia hygienici. Treba byť opatrný v prípade živých vtákov, ktoré sa správajú nezvyčajne, prípadne vykazujú príznaky ochorenia na vtáčiu chrípku. Jedným z príznakov je napríklad strata plachosti, ale aj našuchorené perie, výtok z nosových otvorov a sťažené dýchanie. Veľmi nebezpečný je trus a perie nakazeného vtáka, vírus sa však šíri aj ako kvapôčková infekcia vzduchom. Odborníci preto neodporúčajú približovať sa k vodnému vtáctvu a kŕmiť ho. Náchylnejšie na chorobu sú deti.

Ako sa nenakaziť vtáčou chrípkou:

- vyhnite sa priamemu kontaktu s hydinou, vrátane dotýkania sa zdravo vyzerajúcich, chorých alebo mŕtvych sliepok alebo kačiek
- vyhnite sa miestam, kde sa chová alebo vyskytuje živá hydina, ako sú napr. hydínové farmy, v postihnutých oblastiach aj obchody s vtákmi
- vyhnite sa kontaktu s miestami kontaminovanými výlučkami a výkalmi hydiny
- dôkladne a často si umývajte ruky mydlom a vodou, v prípade, že voda nie je dostupná a ruky nie sú viditeľne znečistené, použite čistiace obrúsky na báze alkoholu
- dôkladné umývanie rúk je obzvlášť dôležité najmä pri príprave surovej hydiny na varenie
- všetky jedlá z hydiny (vrátane vajec a krvi z hydiny) dôkladne uvarte – minimálne 20 minút pri 70°C vo všetkých častiach spracovávanej potraviny (napr. hydina pri kosti)
- pri objavení sa horúčky, ťažkostí s dýchaním alebo kašľa ihneď vyhľadajte lekára (najmä ak ste sa zdržiavali na území, kde sa už ochorenie potvrdilo)

Každý deň prináša nové informácie a zmeny súvisiace so šírením vtácej chrípky, preto aj tieto informácie v čase vydania nášho Spravodajcu nemusia byť už aktuálne. Ale platné aj naďalej ostanú varovania a odporúčania odborníkov, hygienikov, veterinárov.

Zdroj Pravda, spracovala M. Gazdičová

ČLOVEK, KTORÉHO MÁM RADA

Mám rada mnohých ľudí. Patrí medzi nich celá moja rodina, kamaráti, spolužiaci ... Rada sa s nimi rozprávam, poučím sa od nich, nechám si poradiť, a keď viem, poradím aj ja. Osoba, o ktorej budem písať, je moja prababka. Všetci ju voláme starká.

Starká je 85-ročná útla žienka s veľkým srdcom. Má trochu zhrbenú postavu. Pri chôdzi jej pomáha barlička, o ktorej zo žartu hovorí, že je to jej tretia noha. Jej zvráskavené ruky sú poznačené tvrdou prácou. Hlavu jej krásliha dlhé šedé vlasy. Čese si ich do zvláštneho uzla ozdobeného malou čipkovanou šatôčkou. Z oválnej tváre posiatej početnými vráskami sa na svet pozerajú bystré hnedé oči. Má malý súmerný nos a úzke svetlé pery, ktoré ma vždy obdaria nádherným úsmevom. Uši našej starkej sú skoro vždy zakryté šatkou, bez ktorej sa z domu určite nepohne. Oblečené nosieva väčšinou tmavšie veci. Je to veľká parádnica. Všetko musí mať vždy krásne vyžehlené a vyškrobené. Neodmysliteľnou súčasťou jej odevu sú dedinské sukne (tzv. „kabáty“) a zástera. Na nohách má oblečené bavlnené pančuchy čiernej alebo hnedej farby. Jednoducho vyzerá ako babička Boženy Nemcovej.

Starká je veľmi úprimný a čestný človek. Vždy vravieva pravdu, to učí aj mňa. Je veľmi pracovitá. Aj keď jej zdravie už neslúži ako za mladi, nevie nečine sedieť. Pracuje na záhrade, stará sa o zvieratká, dokonca sa s nimi aj rozpráva. Tvrdí, že jej rozumejú. Občas nám uvarí nejakú lahôdku z čias svojej mladosti. Ideme sa na nej pobíť. Veľa číta, nielen knihy a časopisy, ale aj noviny. „Musí predsa vedieť, čo je nové vo svete,“ ako to sama zdôvodňuje. Podľa mňa je veľmi múdra. Vyžaruje z nej prirodzená inteligencia.

Moja starká je pre mňa jeden z najlepších a najmilších ľudí. Má pre mňa vždy milé slovo, láskavý úsmev a nežné pohladenie, ktoré by som nevymenila za žiadne na svete. Ja ju za to veľmi ľúbim a vážim si ju.

Jana Žultáková
Žiacka práca

„Dobre vidíme iba srdcom, to hlavné je očiam neviditeľné.“

Srdce ja najčistejší, najhlbší a napriezračnejší oceán, ktorý nemá nikdy a nikde určené hranice. Hoci je maličké, ukrývame v ňom veľké city. Iba ním dokážeme rozpoznať pravé ľudské hodnoty, ktoré sú nehmotné. Hoci ich nevidíme, sú pre nás najcennejšie. Práve preto si neuvedomujeme ich význam a jedinečnosť. Častokrát zabúdame, aké poklady nás obklopujú a prestávame si ich vážiť.

Človek sa môže nazvať človekom až vtedy, keď dokáže cítiť. Práve humánnosť a solidarita z nás robia plnohodnotné bytosti. Život bez citov je však úbohý a prázdny. Svet, ktorý sa riadi len rozumom a pôžitkami, človeka ochudobňuje. Nadchýname sa len krásou vonkajšieho sveta, ktorý vidíme očami. Sú to však veci pomimutélné, ktoré pre nás neskôr strácajú význam. Všetci by sme sa mali nechať viesť srdcom, lebo len tá cesta vedie k pravému šťastiu a naplňa nás. Je to svetlo, ktoré nás hreje a zažína i v najväčšej temnote. Žiť máme pre iných a nielen kvôli sebe, lebo zablúdime v materiálnom svete. Tento prameň však nikdy nevyschne a vždy bude z neho vyvierat' rieka, ktorá bude prúdiť do oceánu skutočného života.

Len ak sa necháme viesť láskou, pochopíme silu nášho bytia.

Martina Štofková

KNIHA ROKA 2005

Marec a kniha. Roky kráčajú spolu, sú si blízki, inklinujú k sebe. A človek, ten akosi prirodzene inklinuje ku knihe, svojej matke múdrosti. Ona nás vedie od detstva, cez roky mladosti a niektorí sú s ňou aj neskoršie. Je vzácnym darom, nenáročným výborným priateľom a spoločníkom ponurých dní. Otvára široké dvere poznania, odvíja línie ľudských osudov, učí pokore a úcte k životu. To všetko je v knihách a ešte oveľa viac. Len to treba hľadať a poznanie nedá na seba čakať. Rozprestrie sa pred nami a my môžeme plnými dúškami piť jeho živú vodu. Knihy sú vzácnym zdrojom poznania pre hľadajúceho človeka. Kto pozná ich cenu, získa veľké vnútorné bohatstvo. Netvrdím, že všetci milujeme knihy, viem, že doba sa posunula inam. Moderné masmédiá vytlačujú knihu. No chcem možno naivne veriť, že to sa im nikdy nepodarí, že kniha má navždy svoju trvalú a neotrasiteľnú pozíciu. To je moje malé zamyslenie k Mesiacu knihy.

K ankete Kniha roka 2005.

Pôvodná slovenská tvorba, ktorá dostala v ankete najviac hlasov:

- Pavel Vilikovský – Čarovný papagáj a iné gýče
- Peter Repila – Básne
- kol. autorov - Mýty naše slovenské
- Kornel Földvári - Päťadvadsať
- Daniela Kapitáňová – Nech to zostane v rodine

Môj mobil, môj počítač, môj internet...

Keď som ja bola na druhom stupni ZŠ (a nie je to vôbec až tak dávno), mobily neexistovali, internet neexistoval a počítače boli také drahé, že ich mali len tí najväčší frajeri. Dnes? Dnes nie je na našej ZŠ na druhom stupni dieťa, ktoré by nevedelo viac alebo menej pracovať s počítačom, väčšina detí zahanbí ktoréhokoľvek dospelého svojou šikovnosťou pri používaní mobilu a už ani nehovorím o tom, že deti by mohli dávať lekcie svojim rodičom o využívaní internetu. Vedeli ste, že práve počítač, mobilný telefón a internet sú tri najväčšie vynálezy 20.storočia? My, ktorí sme zažili éru bez nich, vieme oceniť ich prínos do nášho života, ale aj kriticky priznať, že ten prínos nie je vždy prospešný. Skutočne zjednodušili, zrýchlili a spohodnili náš život. Dospelí sa v súčasnosti vo väčšine profesií bez týchto troch „vecičiek“ nezaobídu. Ale čo deti? Načo im je mobil? Čo hľadajú na internete? Ako im uľahčuje „prácu“ počítač? Spýtala som sa ich. (Opýtaní sú žiakmi 5.-9.ročníka našej ZŠ. Anketa bola robená písomnou formou a anonymne.)

Moje otázky:

1. Vlastnými slovami popíš nasledovné pojmy: mobil, počítač, internet.
2. Ktoré z nich máš doma?
3. Ako často využívaš mobil, počítač a net? (koľko dní v týždni, koľko hodín denne, doma aj v škole...)
4. Na čo najčastejšie využívaš mobil, počítač, internet?
5. Píšeš si SMS s ľuďmi, ktorých stretávaš každý deň (spolužiaci, kamaráti)?
6. Aký mesačný kredit máš k dispozícii?
7. S kým prevoláš najviac?
8. Vieš, čo je CHAT? Popíš vlastnými slovami.
9. Poznáš ľudí, s ktorými chatuješ?
10. Koľko počítačových hier poznáš?
11. Napíš názov 3 kníh, ktoré si prečítal za posledný rok.
12. Pociťuješ, že ti mobil, počítač alebo net uľahčujú život? Ako?
13. Máš pocit, že v škole žiaci na hodinách dostatočne využívajú počítače a internet? Čo by si zmenil, keby si mohol?
14. Bolia ťa oči, keď dlho sedíš pri počítači?
15. Pár slovami opíš svoj vzťah k mobilu, počítaču, internetu.

Jedna je pravda. Odkedy existuje internet, listy píšu len tí, ktorí k nemu nemajú prístup. Tí, ktorí ho majú, si korešpondenciu riešia e-mailom. Odkedy sú v každej rodine 3-4 mobily, mobilní operátori Slovenska pred každým sviatkom „doručia“ priamo do vrečka SMS - veršičky namiesto pohľadníc. A už ani nehovorím o tom, koľko sa ľudia vedia vykecávať cez mobily namiesto toho, aby sa stretli.

Dúfam, že mnohí si pri čítaní tohto článku nostalgicky spomenú na časy „predtým“. Ja sama som počas posledného ročníka ZŠ a ako gymnazistka napísala nespočet listov, cca 5-6 listov týždenne, niekedy aj viac. Písala som si s mnohými ľuďmi a veľmi, veľmi rada. Písanie listov bolo moje hobby. Keď sa nad tým teraz zamýšľam, musím priznať, že netuším, kedy naposledy som nejaký list napísala a takmer nič už nepíšem rukou. Čo sa dá, píšem na PC. Aj listy. Už len mailujem. (Keď to takto pôjde ďalej, časom zabudnem písať úplne.) A viem, že nie som sama. A tie sviatočné SMS? Popravde, 23.12.2005 som ich poslala vyše 70 a pohľadnicu ani jednu. A tiež patríam k tým, ktorých vie „vytočiť“, keď sa im vybijie mobil

alebo sa nevedia niekomu dovolať, keď nejde internet alebo zamrzne počítač. Tiež viem neskutočne dlho kecať s kamoškou cez mobil namiesto toho, aby som k nej zašla na kávu.

Najhoršie na tom je, že to je príklad, ktorý vidí väčšina detí u svojich rodičov. Dnešné deti sa od malička učia anonymite. Vidia príklad na nás dospelých, ako sa skryť za mobilné číslo alebo mailovú adresu, alebo nick na chate. (Viem, že viacerí, čo toto čítate, neviete, čo je to *chat* alebo *nick*. Spýtajte sa detí.) Deti strácajú schopnosť komunikovať. Nevedia sa rozprávať, vyjadriť svoje myšlienky, formulovať vety, štylizovať pri písaní. A ďalšia dôležitá vec, pri písaní SMS a mailov sa nepoužívajú interpunkčné znamienka a čiarky. Máme sa potom čudovať, že sú žiaci schopní napísať 90-slovný diktát s 50-timi chybami? O ich vzťahu ku knihám radšej ani nebudem hovoriť.

Ale v súvislosti s počítačom a internetom sa vo svete už otvorene hovorí aj o závislosti. Závislosť od netu nie je vôbec zriedkavá a môže mať vážne následky. O to viac u detí v takom citlivom veku, ako sú žiaci 2.stupňa ZŠ. Deti sú schopné pri počítači presedieť hodiny a hodiny. Ničia si pri tom oči aj chrbticu. Najviac času venujú počítačovým hrám, ktoré dnes veľmi úspešne vyhrávajú boj so stolovými spoločenskými hrami. Dnešné deti nevedia hrať Dostihy a stávky, Monopoly, Lovcov pokladov alebo len obyčajné Človeče. Nebaví ich to. Počítačové hry vymýšľajú machri a robia to tak, aby boli pre deti príťažlivé. Všetko by bolo OK, keď „doba ide dopredu“, lenže obrovská väčšina týchto hier je založená na tom, že treba niekoho zabiť, vyhodiť do vzduchu, zožrať, rozdupať alebo nejakým iným spôsobom zlikvidovať. Isteže, sú aj iné, ale agresívne hry bavia deti najviac.

A k čomu to speje? Jedna vec je, že už v malých deťoch sa pestuje agresivita, a druhá, nemenej závažná, je, že sústavné hranie PC hier v deťoch pestuje základy *gamblerstva*. Určite máte viacerí skúsenosť s chorobnými hráčmi na výherných automatoch. Vieme, čo to potom spôsobuje v rodinách. A tí v detstve nepresedeli pri počítačových hrách ani minútu, lebo vtedy počítače neboli. Tak aké potom budú tieto deti, títo malí počítačoví gambleri? Na nete nájdete od Biblie po porno úplne, ale úplne všetko. Deti nemajú vo svojej psychike vo svojom veku vyvinuté dostatočné obranné mechanizmy proti informáciám, ku ktorým sa v podstate úplne slobodne môžu kedykoľvek dostať. Pravdaže, na našej škole je prísne sledované, ktoré stránky žiaci navštevujú, a tie, ktoré sú pre nich nevhodné, sú zablokované. Ale poznáte to, „kde je vôľa, je aj cesta“, a keď raz vedia, že to tam je, nájdú si spôsob, ako sa k tomu dostať.

Áno, je iná doba. My sme iní. A k našej zmene dosť veľkou mierou prispeli tri najväčšie vynálezy minulého storočia - **mobil, počítač, internet...**

V budúcom čísle nájdete okrem iného vyhodnotenie odpovedí žiakov na moje otázky. Zatiaľ „dočítania“.

Katarína Hliboká

Z HISTÓRIE POĽOVNÍCTVA

Poľovnícke združenie Mier v Giraltovciach bolo založené zakladajúcou členskou schôdzou dňa 9. júna 1978. Jeho členmi sa stali členovia PZ- TOPLA a VICHTER. Počet členov, ktorí vytvorili nové PZ-MIER, bol 56. Z nich bolo 23 členov JRD, 21 robotníkov a 12 pracujúcej inteligencie.

Predsedom novovytvoreného PZ sa stal p. Karol Sereday, podpredsedom Rudolf Baláž, tajomníkom Ján Maťaš a hospodárom Andrej Dvorčák. PZ-MIER sa stalo obhospodarovateľom poľovného revíru „HAVRANÍ VRCH.“ Uvedený poľovný revír bol vytvorený ONV – odborom poľnohospodárstva v Bardejove v zmysle § 46 zákona číslo 71/67 Zb. a podľa zákona číslo 23/62 Zb. Uvedený revír pozostával z pozemkov – JRD VF

v Giraltovciach o výmere 6 809 ha, z ktorých je 4.438 ha poľnohospodárskej plochy a 2 373 ha lesnej poľovnej plochy.

Územie poľovného revíru, „HAVRANÍ VRCH“ sa rozprestiera v juhovýchodnej časti okresu Bardejov v povodí rieky Tople. Svojou polohou je značne členitý s rozdielnou nadmorskou výškou. Najnižšia nadmorská výška sa nachádza v katastri obce Kalnište 160,8 m a najvyššia v katastri obce Kobylnice 470 m. Východná časť revíru hraničí s okresom Vranov n/T a severovýchodná časť s okresom Svidník.

Počet členov PZ MIER za uplynulé obdobie vzrástol na 72. Členovia sa aktívne zúčastňovali plnenia plánu hlavných úloh prijatého na jednotlivé ročné obdobia. Tieto sa zameriavali na niekoľko dôležitých oblastí:

- oblasť politicko-výchovná, v ktorej sa venovali rozvíjaniu duchovných a materiálnych hodnôt a vytvárali podmienky pre užitočné napĺňanie voľného času,
- oblasť poľovníckej činnosti bola zameraná na poľovnícke hospodárenie, upravovanie stavov raticovej zveri, zabezpečovanie dostatočného množstva krmív na prikrmovanie v zimných mesiacoch,
- v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia zintenzívňovali prácu pri zabezpečovaní dôsledného presadzovania ochrany životného prostredia,
- v oblasti kynologickej činnosti zabezpečovali opatrenia na splnenie plánovaných počtov poľovne upotrebitelných psov. Zúčastňovali sa skúšok v brlohárení, skúšok farbiarov a duričov,
- v oblasti streleckej činnosti sa pravidelne zúčastňovali všetkých streleckých podujatí organizovaných výborom nášho zväzu.

Súťaž a plnenie záväzkov:

Celková časť záväzkov dosahovala ročne čiastku 25 000 ,-Sk. Členovia nášho PZ pod vedením vedúcich skupín venovali veľkú pozornosť zveľaďovaniu revíru a ochrane zveri, čo sa ročne prejavilo v odpracovaní 1600 brigádnických hodín. V každej časti revíru boli vykonané práce pri úprave krmelcov a ďalších poľovníckych zariadení. Lov zveri bol prevádzaný na základe schváleného plánu.

Lov zveri za uplynulých 10 rokov: jelenia zver – jeleň 3 – 4 ks, jelenica – 2 ks, jelenčatá 2 ks, srnčia zver – srnec – 6 – 8 ks, srna -3 -4 ks, srňa- 2 ks, diviaca zver – diviak -5 – 8 ks, diviaca- 2 – 3 ks, lanštiak – 10 – 15 ks, prasa- 12 – 20 ks.

Váha ulovenej zveri činila v priemere 2 900 kg, z čoho na verejné zásobovanie bolo odovzdané 55% z ulovenej zveri.

Informáciu podal A. Andrijko

FAŠIANGY

Fašiangy, Turíce, Veľká noc ide, kto nemá kožušk, a zima mu bude...

Slová tejto známej ľudovej pesničky ste mohli počuť v uliciach nášho mesta v sobotu 25. februára 2006, ktoré oznamovali, že čas fašiangov sa končí.

Fašiangy sú obdobím veselosti, radosti, smiechu a dobrej nálady. Trvajú v období od Troch kráľov do Popolcovej stredy. Aj náš domáci súbor Topľan usporiadal fašiangový sprievod ulicami mesta pozostávajúci z masiek (cigánky, bosorky, anjel, čert, Lucie...), ľudovej hudby, spevákov a tanečníkov. Veselé rečňovanky, radostné výkriky a spev vylákali von mnoho ľudí. Atmosféru dňa nám v dopoludňajších hodinách vylepšilo slniečko, ktoré nás zohrievalo tak, ako nás zohrievalo pohostenie našich spoluobčanov. Za návštevu nás domáci počastovali dobrou pálenkou, chutnými šiškami a pridali aj klobásu a slaninu. Tradičná pochôdzka oživila pamäť hlavne tým najstarším obyvateľom a tým mladším ukázala, že takto sa dokázali zabávať ľudia v minulosti.

Projekt Chamois – Kamzík

Čo sa skrýva za týmto akronymom? Chamois je slovo francúzskeho pôvodu. Jednotlivé hlásky sú začiatočnými písmenami slov výzva, dedičstvo, priateľstvo, modernosť, otvorená myseľ, identifikácia a udržateľný rozvoj.

Francúzština sa na ZŠ SD Jednota síce neučí, my skôr spoznáваме reálie anglicky a nemecky hovoriacich krajín, ale slová ako Francúzsko a francúzsky sa u nás skloňujú častejšie, odkedy sa rozbehla realizácia jazykového projektu* Chamois.

Giraltovce sú chudobnejšie na kultúrno-spoločenské podujatia pútavé pre mladých ľudí. Preto nás veľmi potešila istá zmena stereotypu v podobe očakávania a nakoniec aj venovania sa „návšteve“ tridsiatich Francúzov v našom „pokojnom“ mestečku.

Po ich odchode pokračuje vzájomná korešpondencia a práca na projektových úlohách. Tieto sa týkajú porovnávaní dvoch partnerských oblastí. Dostal sme si vymenili informácie o kulinárskych špecialitách typických pre naše regióny, o vianočných tradíciách pred polstoročím, o miestnych legendách, o ekonomickom rozvoji a administratívnej správe.

„Krajina galského kohúta“ Francúzsko je najväčšou krajinou Európskej Únie - je jedenásťkrát väčšie ako Slovensko a má približne desaťnásobne viac obyvateľov. Na rozdiel od „veľmi mladého“ Slovenska s jedným z „najmladších jazykov“ v Európe, francúzština patrí medzi päť svetových jazykov a Francúzi sú hrdí na svoju bohatú históriu.

S Frankami mali skúsenosti aj naši dávni predkovia. Veď práve franský kupec Samo zjednotil slovanské kmene a pomohol im úspešne odolávať útokom Avarov a tiež svojich „dotieravých“ rodákov. O tom, že bol skvelým vodcom, svedčí, že nová ríša sa na našom území opäť sformovala až o temer štvrt tisícročia. Vo Veľkomoravskej ríši pôsobilo mnoho franských kazateľov a vládol čulý obchodný ruch so „stálicou“ európskej histórie. /Franská ríša existovala od polovice piateho storočia. Predchodcom bola Galia – Rímska provincia./

Podľa legendy, keď Boh stvoril svet, zistil že Savojská oblasť je taká nádherná, že tam nechal až troch anjelov. Keď ich odvolal späť do nebies, vyplakali rieky slz, ktoré dali zrod trom jazerám: Annecy, Bourget a Aiguebelette. Lac du Bourget je najväčším prírodným jazerom Francúzska s obvodom 75 km. Francúzski partneri nám sľúbili, že keď tam v júni pobudneme dvanásť dní, určite nás zavedú aj k jazeru s romantickým prostredím, ktoré, ako vieme z ich rozprávania, bolo inšpiráciou pre mnohých francúzskych spisovateľov a poetov.

Ivana Mihoková, študentka 3.A šp ZŠ SD Jednota Giraltovce

- Tento projekt je realizovaný s podporou Európskeho spoločenstva v rámci programu SOCRATES

O srnkách, ľuďoch a poľovníkoch

Zima v tomto roku potrápila nielen ľudí. Jej silné mrazy a vo februári aj nové dávky snehu narobili starosti aj lesnej zveri.

A tak na Kórei (Budovateľskej ulici) mali ľudia v priebehu februára denne lesných hostí priamo vo svojich záhradách. Cez nie dosť utesnené ploty vchádzali srny až takmer k domom a hľadali potravu. Zväčša ju aj našli, veď niektorí Kórejčania chovajú zajace, a tak zásoby sena poslúžili aj skupinám srn prichádzajúcim k ľudským obydliam.

V tejto súvislosti som si spomenula na veľké kopy sena v niektorých záhradách i pri základnej škole, o ktoré v lete nikto nemal záujem, a tak zhoreli bez úžitku. Očividne chýba spolupráca medzi poľovníkmi a občanmi. Bolo by treba pouvažovať o spôsobe, ako mnohým

nepotrebné seno zhromaždiť v priestore napr. nad kórejskými záhradkami a odtiaľ ich v zime preniesť ku krmelcom. Kedysi bolo samozrejmé, že existovali poľovnícke krúžky, v rámci ktorých deti zbierali gaštany, žalude, bukvice a tie v zime poslúžili hladujúcim zvieratkám.

Ďalší prípad (tiež z Kórey) by mal byť výstrahou pre tých, ktorí majú starostlivosť o zvieratá vlastne v popise práce. Do záhrady jedného z kórejčanov sa dostala srna, ktorá nemohla nájsť cestu späť. Splašená sa pokúšala preniknúť cez plot, pritom sa zranila. Domáci sa ju pokúšali nasmerovať von, uvoľnili časť plotu, ona však v panike unikla opačným smerom a jej zranenia sa znásobili do takej miery, že im po čase podľahla. Medzitým domáci hľadali pomoc u poľovníkov. Jedni neboli doma, druhí pomoc odmietli, že je to mimo ich revíru. Keď nakoniec prišli na miesto činu, oneskorene radili domácim, že srne bolo treba hodiť na hlavu napr. nejaké vrece a ona by sa bola ukľudnila. Rada však prišla pre srnku, žiaľ, už prineskoro. Ja ju tu uverejňujem iba preto, aby ste ju v prípade potreby mohli uplatniť.

A. Škurlová

SPOLOČNÉ UMENIE

Podpora tvorivosti detí je nielen podporou individuálnych talentov, ale aj kultiváciou ich vzťahu k prostrediu, v ktorom sa narodili, vyrastajú, žijú, trávia svoj voľný čas. Niektoré deti trávia svoj čas návštevou základnej umeleckej školy. Plody práce učiteľov aj žiakov / sa najviac odzrkadlia na javisku, pred širokou verejnosťou. Keď sú ocenené potleskom a úprimným úsmevom sú o to krajšie.

Potlesk prácu našej ZUŠ sme mali možnosť vyjadriť veľakrát, na koncertoch, verejných vystúpeniach a rôznych akciách konaných v meste. Môže nás len tešiť, že uznanie nezískavajú len doma, v širokom okolí ale aj vo svete.

O tom, že umenie vytvára príjemný pocit a dokáže prepojiť aj nemožné, nás 20. februára 2006 presvedčili štyri základné umelecké školy z nášho okolia – Stropkov, Bardejov, Raslavice a Giraltovce. Mali sme tú česť vidieť a počuť skoro trojhodinový program, ktorý sa skladal z rôznych žánrov- vážnu hudbu striedal ľudový spev a tanec, umelecké telesá striedali sólistov, mladší striedali starších. Jednoducho, pestrá paleta umenia.

Podakovanie patrí všetkým, ktorí sa na príprave tohto podujatia podieľali. Vytvorilo sa tak ďalšie priateľstvo a podporili vzťahy vzájomnej spolupráce. Podstata spoločných koncertov nám ukázala, že umenie nás vždy chytí za srdce a nájdeme v ňom možnosti zrealizovať svoje predstavy a túžby.

Mgr. Miriam Kočišová

ZÁHRADKÁRSKE OKIENKO

Marec je podľa kalendára prvý jarný mesiac, ale nezaručuje počasie vhodné na prácu v záhradke. Keď sa oteplí, sú vhodné podmienky na rez stromčekov. Pôda sa zohrieva pomalšie a práve teplo pôdy má rozhodujúci vplyv na klíčenie semien, a preto treba stanoviť termín jarnej sejby a výsadby.

RADA NA MAREC

- Uskladnená zelenina, ovocie, cibuľoviny pravidelne kontrolujeme, podľa potreby vetráme.
- Prezimované rastliny v nádobách a izbové rastliny pripravujeme na novú sezónu.
- Pripravujeme rastlinný materiál na letnú výsadbu balkónov a okenných parapetov.
- Do fóliovníka vysádzame šalát a hlúboviny, sejeme reďkovku.

- Po rozmrznutí pôdy vysádzame dreviny s opadavým lístím.
- Za priaznivého počasia vyčistíme hriadky trvaliek, striháme ruže.
- Trávnik po zime vyhrabeme, prihnojíme.
- Ďalej režeme ovocné dreviny, vykonávame základný rez stromčekov vysadených v jeseni.
- Ukončíme rez viniča.
- Ošetríme porasty jahôd a prezimovanej zeleniny.
- Na začiatku nalievania púčikov postrekujeme broskyne proti kučeravosti prípravkom Kuprikol alebo Sulka, za daždivého a chladného počasia tesne pred kvitnutím Delan, Dithane alebo Syllit a aj Efuzine.
- Marhule chránime proti monitiovému odumieraniu kvetov na začiatku a konci kvitnutia postrekom Baycor alebo Rovral.
- Zeleninu pri výseve proti vrtivke a kvetarke chránime granulami Basudin 10 G a Diazinom 10 G.
- Proti padaniu klíčnych rastlín použijeme Previcur.
- Proti prezimujúcim škodcom Oleoekol.

A nakoniec pranostika:

Lepšie, keď ťa zima chveje, než marcové slnko hreje.

Lubomír Krupa

ZPOZ

Do radov obyvateľov nášho mesta sme privítali

Dorotu Emmu Surgentovú
 Pavla Fedáka
 Simonu Maďarovú
 Júliu Čížekovú
 Líviu Malíkovú
 Patrika Val'anyho

V mesiaci marec svoje životné jubileá oslávia jubilanti:

Gabriela Šamková	50	Jozef Krajňák	55
Daniela Jurčová	50	Mária Kačmárová	60
Zuzana Magdošková	50	Helena Matiová	60
Margita Končárová	50	Ján Krajňák	60
Ludmila Kurejová	50	Mária Kristiňáková	75
Ján Orečný	50	Ján Hlavinka	75
Jozef Fečo	50	Anna Čušková	75
Vasiľ Bilý	50	Anna Tóthová	75
Alžbeta Končárová	55		
Mária Kristiňáková	55		
Valéria Dvorská	55		
Pavol Mašlej	55		
Ján Cigan	55		

Manželstvo uzavreli:

Ján Sabol - Miriama Brenišová
Matiaška Giraltovc

Marek Šivak - Lucia Kurejová
Giraltovc Giraltovc

Vážení jubilanti, ak si neprajete, aby sme Vaše jubileum uverejňovali v rubrike ZPOZ v našom Spravodajcovi, oznámte to v našej redakcii mesiac vopred!

ŠPORT

Dobrá správa pre futbalistov Giraltovc

[Vít'azom bude Stropkov, zostúpi N.Myšľa?](#)

19.3.2006 sa začne jarná časť III. futbalovej ligy (ak to dovoľí počasie), všetky mužstvá sa od začiatku januára pripravujú na náročnú druhú polovicu súťaže. Pre fanúšikov sú zaujímavé hlavne zmeny v jednotlivých kolektívach. Futbalové kluby III. ligy využívajú prestupové termíny rôzne, najmä však podľa svojich ekonomických možností. Je dobré, že v hre je aj mužstvo MFK Slovan Giraltovc. Jeho káder pre jarnú časť III. ligy v čase uzávierky nebol ešte kompletný, a tak ho uverejníme v budúcom čísle Spravodajcu. Pre našich čitateľov sme pripravili bonbónik v podobe rozsiahlej ankety, ktorá je jedinečnou počas doterajších dvadsiatich rokov trvania nášho časopisu. Zástupcom všetkých klubov sme položili dve otázky:

- 1. Kto bude vít'azom III. ligy ?**
- 2. Ktoré mužstvo túto súťaž opustí ?**

MŠK Tesla Stropkov – J.Lehotský (tréner)

1. Stropkov
2. Nižná Myšľa

FK Slavoj Trebišov – R.Vachal' (manažér)

1. Trebišov
2. Nižná Myšľa

FK Stará Ľubovňa – J. Šulík (prezident)

1. Stropkov
2. Giraltovce alebo Svidník

MFK Košice B – J.Móder (tréner)

1. Stropkov
2. Nižná Myšľa

FC Tatran Prešov B – J.Matuščin (manažér)

1. Stropkov
2. Nižná Myšľa

MFK Vranov n/Topľou – J.Lehotský (tréner)

- 1.Stropkov
- 2.Nižná Myšľa alebo Barca

FK Pokrok Krompachy – Ľ. Ontko (tréner)

1. Stropkov
2. Nižná Myšľa

FK Spišská Nová Ves – V.Michalko (tajomník)

1. Stropkov, alebo Trebišov
2. Nižná Myšľa

MFK Slovan Sabinov – P.Bašista (tajomník)

1. Stropkov alebo Trebišov
2. 2.Svidník

BŠK Bardejov – M.Prusák (tréner)

- 1.Stropkov
- 2.Svidník

TJ Cementár Turňa- J.Spišiak (prezident)

1. Stropkov
2. Svidník

FC Pivovar Veľký Šariš- P-Heldák (prezident)

1. Stropkov
2. Svidník

FK Štart Barca-D.Rác (tajomník)

1. Stropkov
2. Svidník alebo Nižná Myšľa

FK Drustav Svidník –P.Piršč (tréner)

1. Stropkov
2. Nižná Myšľa

FC Trio Tatra Nižná Myšľa – A.Daňko (tréner)

1. Stropkov alebo Trebišov
2. Svidník alebo Nižná Myšľa

MFK Slovan Giraltovce – Š.Bačkay (tréner)

1. Stropkov
2. Nižná Myšľa

Ako je vidieť z odpovedí, najväčším favoritom je Tesla Stropkov . Konkurovať jej určite budú Trebišov a Stará Ľubovňa. Veľmi dramatický bude boj o zotrvanie v súťaži. Čierneho Petra bude držať jeden zo štvorice Barca, Giraltovce, Svidník, Nižná Myšľa, pričom sa najmenšie šance dávajú kolektívu z Nižnej Myšle. Futbalistom MFK Slovan Giraltovce zostáva už len jediná úloha, a to potvrdiť prognózy ostatných klubov a zachrániť sa v súťaži.

Anketu pripravili :

MVDr. Miroslav Deutsch
Milan Varganin

KAM ZA TURISTIKOU

Ak si chcete upevniť rodinné vzťahy, dozvedieť sa viac o svojich deťoch, ich starostiach, problémoch i radoostiach, choďte, milí rodičia, s nimi na prechádzku a potom možno aj na pešiu turistiku. Žiadna počítačová hra ani televízia vám nenahradí spoločné posedenie pri ohníku či pohľad na peknú prírodu.

Možno si poviete, že v okolí Giraltoviec to nie je možné, že tu nie je nič zaujímavé, deti nechcú chodiť a vám sa nechce vyjsť z bytu. Ale prekonajte sami seba a skúste to!

Viete, že vychádzky a turistika patria medzi najcennejšie pohybové aktivity pre zdravie človeka? Že deti vo veku 6-8 rokov dokážu prejsť 6 km a deti vo veku 11-13 rokov až 12 km?

Viete, že kopce v okolí Giraltoviec patria do Ondavskej vrchoviny s nadmorskou výškou 300 – 350 m? A pri Francovciach je chránená prírodná rezervácia Radomka?

Navrhнем vám niekoľko jednoduchých trás, ktoré určite zvládnete. Uvediem aj približnú vzdialenosť, čas potrebný na jej prekonanie a zaujímavosti, ktoré môžete pozorovať.

1. RYBNÍK – Ulica kpt. Nálepku, poľná cesta okolo Radomky a potoka a vľavo k rybníku (4 km, 3 hod.) Volavky, čajky, ryby, obojživelníky, vodné a močiarne rastliny.

2.MALÝ BREZOV – pokračujte od rybníka po lesnej ceste na sever, okolo rybárskej chaty, cez bukovo-hrabový les asi 500 m po pasienkoch k osade Malý Brezov (7 km, 5 hod.) Vrátiť sa tou istou cestou alebo vyjsť vľavo na hrebeň a vrátiť sa nad Kóreu.

V apríli nájdete veľké množstvo jarných kvitnúcich bylín, v lete huby a zaujímavé sú aj mraveniská vysoké až 1 m.

3. CHPR RADOMKA – smer rybník, ale pred rybníkom asi 300 m odbočiť vpravo cez potok a poľnou cestou cez zamokrené lúky a pasienky až ku Handzušovcom (Radomka je po pravej ruke) a späť (6 km, 4 hod.). Zdatnejší môžu prejsť pri Handzušových cez Radomku, cez hlavnú cestu k bývalému salašu Grúňa a vystúpiť vpravo na vrch Grúnik a hrebeňovou lesnou cestou sa vrátiť do Giraltoviec (9 km, 5-6 hod.). Môžete vidieť kosatec žltý, vstavače, mloky, salamandry, žaby, cíbika chochlatého.

- 4. TOPLA** - začneme pri bývalom Kožiarskom závode, po hrádzi proti smeru Tople a po chodníčku po brehu až na koniec Giraltoviec. Prejdete cez hlavnú cestu a poza posledný dom vystúpíte až pod záhradkárskou osadou Kórea (2 hod., 3 km). Pobrežná vegetácia, divé kačice, ryby rybárske zákutia.
- 5. SERPENTÍNY** – stará cesta končí neďaleko Mičakoviec. Môžeme sa vrátiť (4 km, 2 hod.) alebo odbočiť vľavo a po vrstevnici ponad Mičakovce cez pasienky k lyžiarskemu vleku a vrátite sa na Družstevnú ulicu (5-6 km, 3 hod.). Pekné výhľady na Topľanskú nížinu, liečivé rastliny.
- 6. POTUČEK** – po Fučíkovej ulici, poľnej ceste až k prameňu výbornej vody (2 km, 2 hod.). Zdatnejší môžu vystúpiť vpravo od prameňa na lesnú cestu a pokračovať hore cez les na hrebeň Hrunkov, oddýchnuť si pri poľovníckej chate a po hrebeni sa vrátiť cez Veterník na Fučíkovu ulicu alebo pokračovať lesnou hrebeňovou cestou na Zalisek a odtiaľ zídeme vľavo nad Tehelnú ulicu (6 km, 4-5 hod.). Nazbierate liečivé rastliny, lesné plody, huby, pekné výhľady na Ondavskú vrchovinu, lesná zver.

Soňa Moravčíková

ZIMNÁ TURISTIKA roku 2006

14.1.2006 začala zimná lyžiarska turistika prejazdom „JOZEFÍNKOU“ z Driečnej do Bukovca v Stropkovskom okrese.

V minulosti týmto krajom viedla prirodzená obchodná cesta rôznych kultúr a národov. Túto cestu dal postaviť uhorský cisár František Jozef, po ktorej ju aj pomenovali. Pri prejazde prechádzame niekoľko dedín, ako Bodrudžal, Mirol'a, Budkovce, kde pri kostolíku v lese na spomínanej ceste je aj konečný cieľ. Trasa meria 20 km.

22.1.2006 začal 28. ročník „DUKLA 2006“. Trasa začína na Dukle a vedie cez obce Medvedie, Kružľov a letisko Svidník. Meria 25 km, prevýšenie je 350 metrov. Vedie cez kopcovitý terén. Bolo mrazivé (-20°C), ale slnečné počasie. Trasa vedie okolo pomníka sovietskych vojakov, v cieli je nameraná teplota -25°C.

V dňoch 26. – 29.1.2006 sme sa zúčastnili v Dolnom Kubíne na IV. medzinárodnom zimnom zjazde turistov. Okolo 1 800 turistov zavítalo do rodiska P.O. Hviezdoslava a Janka Matúšku. Výborne upravená trasa, slnečné počasie a silný mráz (-20°C) dáva čaro tejto oblasti. Aj tu sa stretávame s menom Františka Jozefa, ktorý bol jediný turista zo 16-tich detí cisára Leopolda II. Každý deň vyrážali turisti na 12 výborne pripravených lyžiarskych trás, aby večer pri stretnutí v spoločnom dome rozprávali o zážitkoch na spomínaných trasách. Pre peších turistov bol základom majestátny Choč, kde je postavená Hviezdoslavova útulňa. Už Karel Čapek, ktorý každý rok dovolenkoval na Orave, napísal: „Tento kraj je určený pre zvláštnu slávu.“

Na záverečnom zhromaždení bolo veselo a aj sa spievalo. Hymnou tohto zrazu bola známa pieseň „Na Orave dobre, na Orave zdravo.“

Na lyžiach sme navštívili Oravskú Polhoru, Kuzmínovo, Komjatnú, Oravský Podzámok a rekreačné stredisko Kubínska hoľa. Ktosi raz povedal: „Až raz navštíviš tento kraj, zamiluješ si ho a vždy sa tu vrátiš.“ Nuž uvidíme.

Ďalším podujatím Klubu slovenských turistov 4.2.2006 bol prejazd z Dukly do Čertižného po hraničnej čiare. Pekný kopcovitý kraj, veža snehu a pádov. Mierne sneženie dávalo čaro prejazdu. Dobrá nálada s košickými turistami nás neopustila až do cieľa.

Dňa 11.2.2006 sme absolvovali prejazd na lyžiach cez zamrznutú Domašu. Pohľad na brehy Domaše zo stredu vodnej zamrznutej plochy je nezvyčajný a úžasný. Skryté chatky a železné

búdy pod brehmi vodného diela. Veľa snehu na ľade, pohľad na koscov , ktorí zožínajú vodnú trávu obyčajnou kosou vo februári, je nezvyčajný.

Dňa 18.2.2006 jedným z posledných prejazdov na lyžiach tejto sezóny je náročný prejazd Čergovom. Trasa – Livovská Huta, Čergovská chata, Hertník. Dĺžka 20 km. Je to náročná , ale zaujímavá trasa, kde vysoké smerovky značenia turistickej trasy sú celé zaviate snehom.

11.3.2006 bude ukončenie zimnej turistickej sezóny vo Vysokých Tatrách.

A na záver otázka – Aká si bola, zimná lyžiarska turistická sezóna?

Odpoveď – Výborná, utužené telo, nové priateľstvá, veľa krásnych zážitkov, nové lyžiarske miesta a nadobudnutá vlastná skúsenosť.

Pavol Bakaľar

DO POZORNOSTI

V únii bude viac šanci na prácu

Od mája budú môcť Slováci pracovať bez povolení v necelej polovici starých členských štátov Európskej únie. Británia, Írsko a Švédsko svoj pracovný trh otvorili novým členom hneď po rozšírení únie v máji 2004. Po dvoch rokoch sa k nim chystá pridať Španielsko, Portugalsko a Fínsko. Tento krok zvažuje aj Grécko, čiastočne Holandsko.

Správa, ktorú predložil komisár Vladimír Špidla, potvrdzuje, že trojica „odvážnych“, Británia, Írsko a Švédsko, otvorením pracovných trhov neutrpeľa. Naopak, podľa správy ľudia z nových členských štátov pomohli zaplniť neobsadené miesta (inak väčšinou slabo platené), prispeli k hospodárskemu rastu či udržaniu nízkej miery inflácie. Nijaký z trojice štátov rozhodnutie otvoriť pracovný trh neľutuje. V Británii pritom za necelé dva roky zaregistrovali približne 290-tisíc ľudí z nových štátov, v Írsku 160-tisíc a vo Švédsku 8-tisíc. Británia a Írsko zvažujú ďalšie opatrenia na podporu príchodu pracovnej sily v z Východu. V Británii konzervatívci dokonca vyzvali vládu, aby zrušila systém registrácií zamestnancov z nových členských štátov. Za registráciu sa platí 70 libier. V Írsku zas chcú venovať viac pozornosti vzdelaným ľuďom, ktorí robia slabo platené práce. „Treba, aby sem neprichádzali ľudia len preto, aby našli hocijakú prácu, ale aby sa im dostalo aj uznania kvalifikácie,“ povedal írsky minister práce. Odmietol návrhy na znovuzavedenie systému pracovných povolení. Írsko pracovníkov z cudziny potrebuje. Jednotlivé štáty majú do konca apríla Bruselu oznámiť, či budú pokračovať v politike pracovných povolení. Tí, čo tak neurobia, automaticky otvárajú pracovné trhy. Ostatné – ako Nemecko a Rakúsko – budú obmedzenia uplatňovať ďalšie tri roky. Kam sa najviac chodí zo Slovenska za prácou? Česká republika – 75-tisíc, Británia- 31-tisíc, Maďarsko – 30 tisíc, Írsko, Rakúsko a Taliansko – 5 až 8-tisíc (legálne).

Zdroj Pravda

ZAÚJÍMAVOSTI

Deti klamú nevinne

Klamstvá detí sú od lži dospelých úplne odlišné. Dieťa neklame preto, že by tým chcelo niekomu ublížiť. Podľa psychológa nie je pre dieťa nič dôležitejšie ako láska rodičov a najťažšie je vraj klamať mame. Deti si totiž neuvedomujú dôsledky svojej lži.

Denne vypustíme z úst približne dvesto nepravd. Takmer polovicou klamstiev pritom chceme zakryť svoje nedostatky a omyly. Netrápte však svoje svedomie. Podľa vedcov by sme sa bez klamstiev nedostali tam, kde sme. Na vrchol evolučného rebríčka.

Ako spoznáte klamára?

- Neudržiava očný kontakt, môže príliš často žmurkať, okolie očí jemne sčervenie.
- Človek, ktorý klame, sa často dotýka tváre: zakrýva si oči, (nech to radšej nevidím), zakrýva si ústa (čo to preboha hovorím), chytá sa za uši. Klamár si môže hrýzť pery.
- Zmení sa tón a rýchlosť reči. Človek pri vyslovení klamstva hovorí rýchlejšie alebo, naopak, pomalšie. Môže opakovať isté vety alebo slovné spojenia.
- Klamár takmer negestikuluje, bojí sa, že práve gestá ho môžu prezradiť.
- Klamári si radi založia ruky na prsia, preložia nohu, prikrčia sa, podupkávajú nohou, prešľapujú na mieste, zvierajú ruky v päst, snažia sa hrať s rukami.

PATRÍ IM MAREC

1. marec – Albín

Albín Brunovský (1935-1997) patril medzi najvýznamnejších slovenských grafikov a ilustrátorov konca 20. storočia. Vo svojej tvorbe rozvinul poetiku imaginárneho realizmu, občas poznamenanú iróniou.

7. marec – Tomáš

Tomáš Janovic, spisovateľ, humorista a satirik, autor hravej, ale intelektuálne náročnej poézie pre deti, textár populárnych piesní.

14. marec – Matilda

Matilda Mareková – Pálffyová (1912-1944), športovkyňa, reprezentantka v gymnastike, prvá žena slovenského športu dekorovaná olympijskou medailou. Tragicky zahynula pri jazde na koni.

17. marec – Ľubica

Ľubica Baricová, operná speváčka, mezosopranistka, členka opery Národného divadla v Bratislave.

19. marec – Jozef

Jozef Murgaš (1864-1929), slovenský vynálezca, priekopník rádiotelegrafie. Ako prvý na svete uskutočnil prenos hovoreného slova. Svojimi patentmi si získal uznanie celého technického sveta.

22. marec

1684 – Narodil sa Matej Bel, polyhistor a vlastivedný pracovník, organizátor vedeckého života vo vtedajšom Uhorsku. Jeho štvorzväzkové dielo Notície obsahuje historicko-geografické opisy, prevažne slovenských stolíc v Uhorsku.

24. marec

1785 - narodil sa Ján Hollý, básnik, prekladateľ a národný buditeľ.

30. marec

1968 – Za prezidenta ČSSR bol zvolený armádny generál Ludvík Svoboda, autor memoárových kníh *Z Buzulku do Prahy* a *Cestami života*.

Z REDAKČNÉHO STOLA

Marec u nás desaťročia patril ženám a učiteľom. Po revolúcii sme hľadali a aj našli náhradné sviatky. Prvý z nich, Deň matiek, sa aj ujal a máj právom patrí všetkým mamám. Ten druhý, učiteľský sviatok, sa pokúšame už pár rokov presunúť na október v súvislosti s naším členstvom v EÚ. Tradície však majú silnejšie korene, a tak narodeniny Jána Amosa Komenského nám 28. marca pripomínajú všetkých, ktorí nás prevzali z dobrých rúk mamy a viedli nás ďalej životom, nezištne rozdávali svojim zverencom srdce i lásku okrem vedomostí, ktoré mali akosi v popise práce. Skúsme si teda my, ktorí sa držíme tradícií, v marci pripomenúť všetky ženy sveta, ktoré to nemajú ľahké, veď vďaka emancipácii vykonávajú najmenej dve zamestnania. Venujme kratučku spomienku aj učiteľovi, ktorý rozhodujúcim spôsobom ovplyvnil naše budúce smerovanie. V živote každého z nás sa taký pedagóg určite vyskytol.

V snahe skvalitniť a spestriť náš časopis zaradením aktuálnych tém najmä v nastávajúcích jarných mesiacoch redakcia oslovila tých, ktorí môžu čitateľom ponúknuť aktuálne rady, návody, ale aj získať nové vedomosti. Ďakujeme všetkým osloveným za ústretovosť, ktorú nám prejavili a obohatili nielen toto marcové vydanie, ale aj ďalšie v priebehu roka.

OPRAVA

Opravujeme údaj z článku Mgr. Štefaníkovej z februárového čísla *Spravodajcu*, kde zapracoval tlačiarsky škriatok. Výťažok z Vianočnej akadémie bol 1 200,- Sk, nie nesprávne uvedených 200,- Sk.

INZERCIA

STOLÁRSKA VÝROBA

ponúka

VCHODOVÉ BEZPEČNOSTNÉ DVERE, ZÁRUBNE,

OBLÔŽKOVÉ ZÁRUBNE

KUCHYNE NA MIERU, VSTAVANÉ SKRINE

INÝ N8BYTOK PODĽA VÁŠHO ŽELANIA

Kontakt: Peter Marcin -0902 747 142

OPRAVA CHLADNIČIEK A MRAZNIČIEK

v byte zákazníka

OPRAVA CHLADIARENÝCH ZARIADENÍ

PLNENIE AUTOKLIMATIZÁCIE

Kontakt: Andrej Majerník, Čel'ovce 11 -0903141546